

“Zafer, “Zafer benimdir”
diyebilenendir. Başarı ise,
“Başaracağım” diye başlayarak
sonunda başardım diyebilenendir.”

M. Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Tarihçe ve dünyada çay üretimi	1 - 4
Hukuki Yapı	5
Organizasyon Yapısı	6 - 7
Faaliyet Konuları	8
Mevcut Kaynaklar	9 - 12
Yıllara Göre Yatırım Harcamaları	13
Fiziki Kaynaklar	14-15
Üretim Aşamaları	16
Tasnif ve Ambalajlama	17
Fabrika Randımanları	18
Genel İstatistikler	19
Çay Üretimi	20 - 28
Çay Satışları	29 - 36
Çay Bahçelerinin Budanması	37 - 38
Organik Çay	39 - 43
Soğuk Çay	44

Çay Üretiminin Tarihçesi ve Dünya Ekonomisindeki Yeri:

Çay, doğada yabani olarak yetişen çay bitkisinin yapraklarının ilk kez işlenmesiyle hazırlanmıştır. Çayın anavatanı çeşitli kaynaklarda, Çin ve Hindistan olarak kabul edilmekte, bu ülkelerde kültür bitkisi ve içecek olarak yaygınlaşmasında Çin imparatoru ShenNung ve ünlü filozof Confucius'un büyük etkisinin olduğu bilinmektedir.

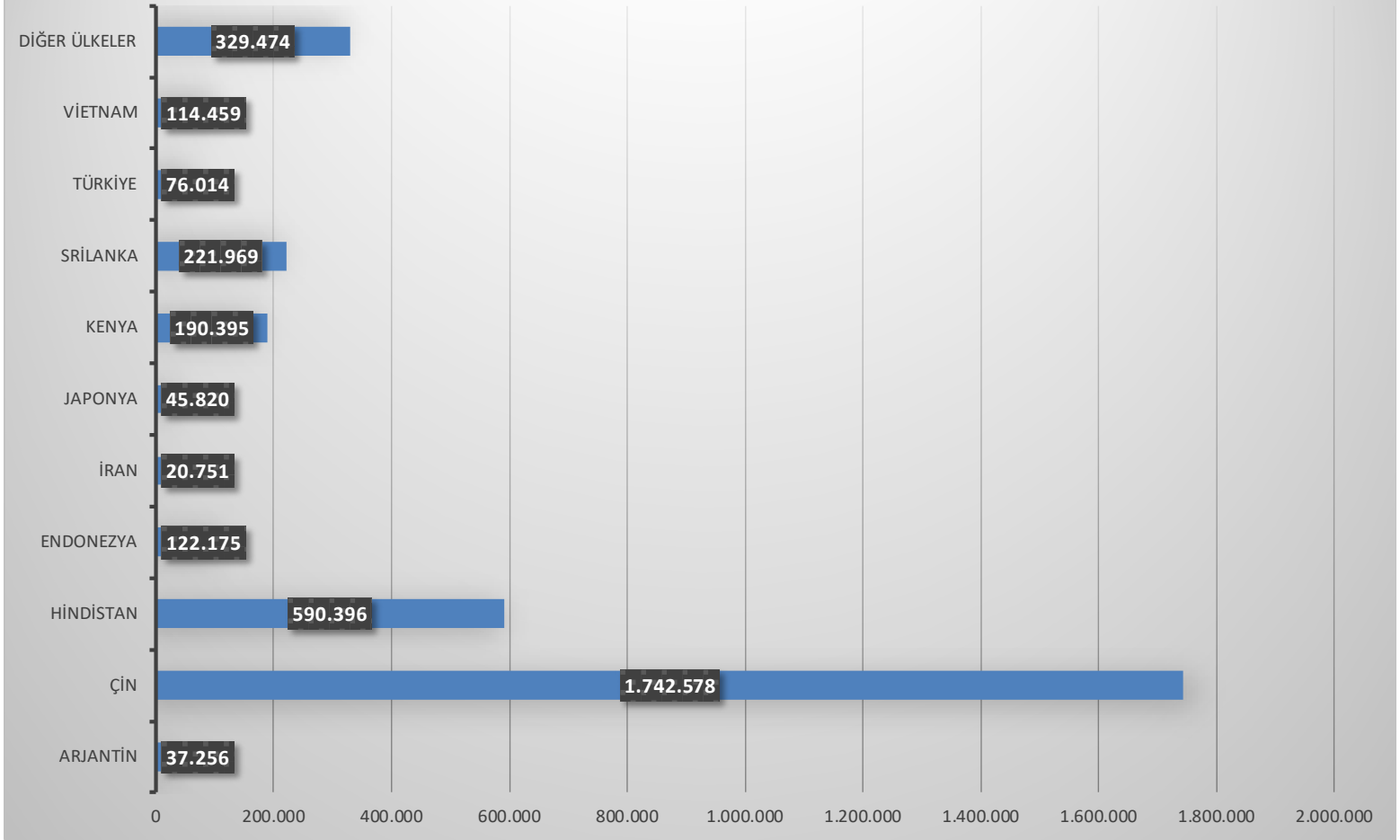
Çin ve Hindistan'dan sonra çayı tanıyan üçüncü ülke Japonya ve diğer Asya ülkeleridir. Çay tüketim alışkanlığının 16. yüzyıldan itibaren Avrupa ülkelerine ve oradan da tüm dünyaya yayılmaya başladığı, konu hakkında yazılan çeşitli kaynaklardan anlaşılmaktadır.

Dünya üzerinde çay bitkisi, kuzey yarım kürede yaklaşık 42 enlem derecesinden, güney yarım kürede 27 enlem derecesine kadar olan kuşak üzerinde yetiştirilmektedir. Yağışın bol ve iklimin sıcak olduğu bölgelerde yetiştirilmesine rağmen dünyada çay üretiminin ekonomik olarak yapıldığı yerler sınırlıdır. Hindistan, Çin, Sri Lanka, Endonezya, Kenya ve Japonya çay bitkisinin yaygın olarak yetiştirildiği ve çay üretiminin yoğun olarak yapıldığı ülkelerdir. Bu ülkeler ve Türkiye ile birlikte 30'a yakın ülkede ekonomik düzeyde çay üretimi gerçekleştirilmektedir.

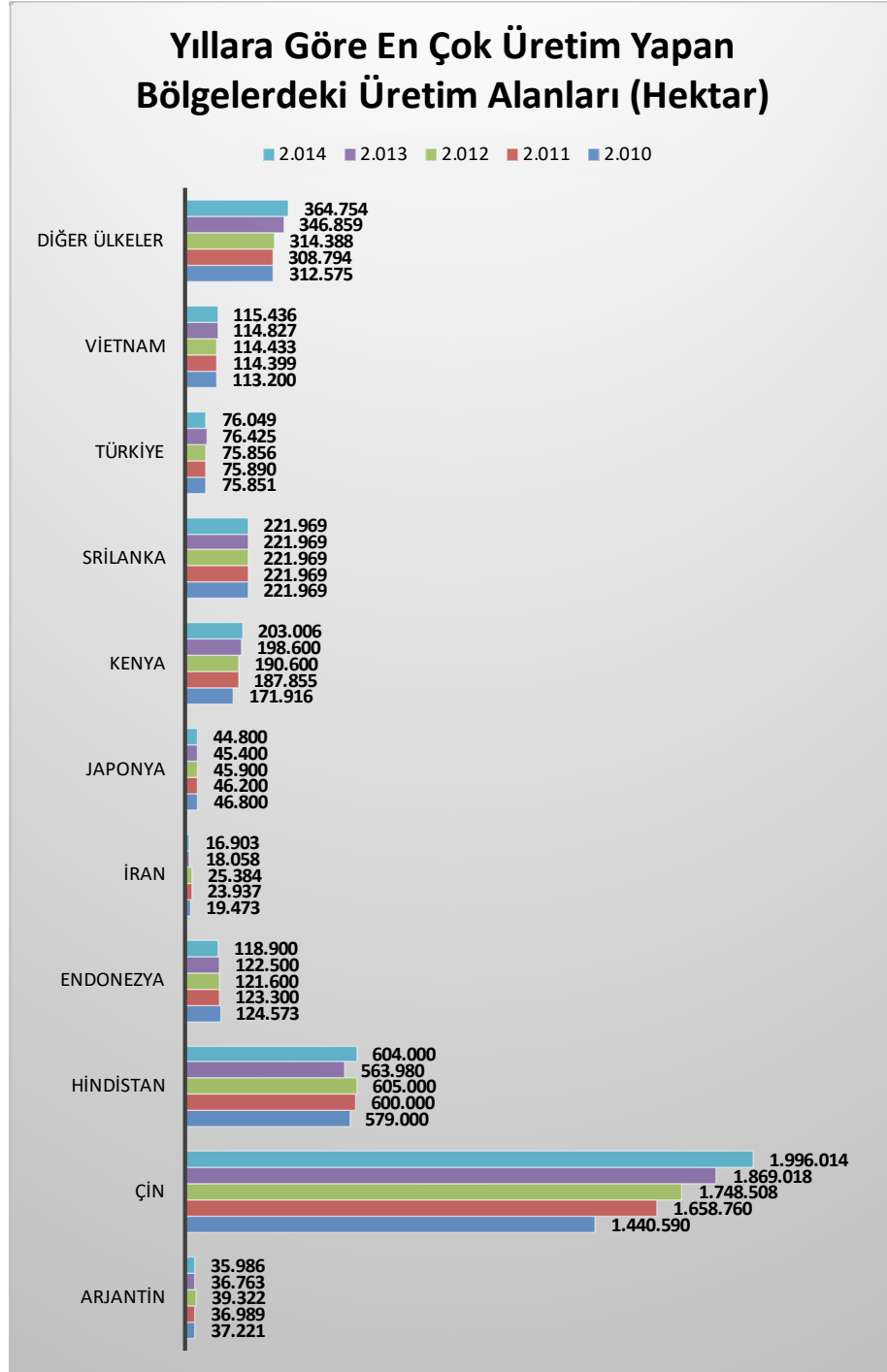
Çay yetişmesine etki yapan en önemli etken iklim ve topraktır. Yıllık sıcaklık ortalamasının 14 santigrat derecenin altına düşmemesi, toplam yıllık yağışın, 2000 mm'den az olmaması ve aylara göre dağılımının düzenli olması, bağıl nem oranının ise en az %70 olması, çay bitkisinin normal gelişimi için gerekli olan koşullardır. Çay bitkisi kumdan kile değin değişen yapıdaki asit tepkimeli topraklarda yetişebilmektedir.

Dünya Çay Tarım Alanlarının Ülkelere Göre Dağılımı

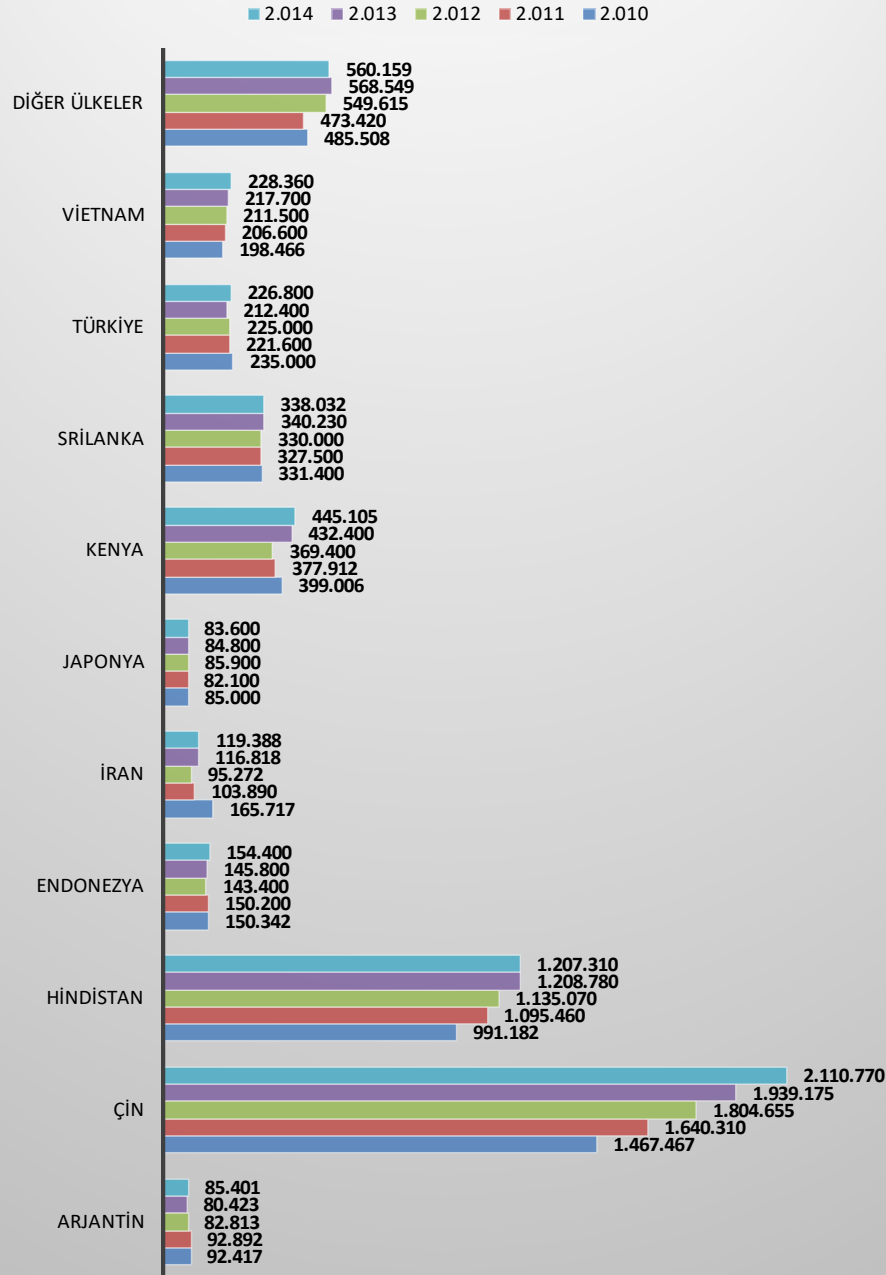
2010-2014 yılları ortalaması alınmıştır

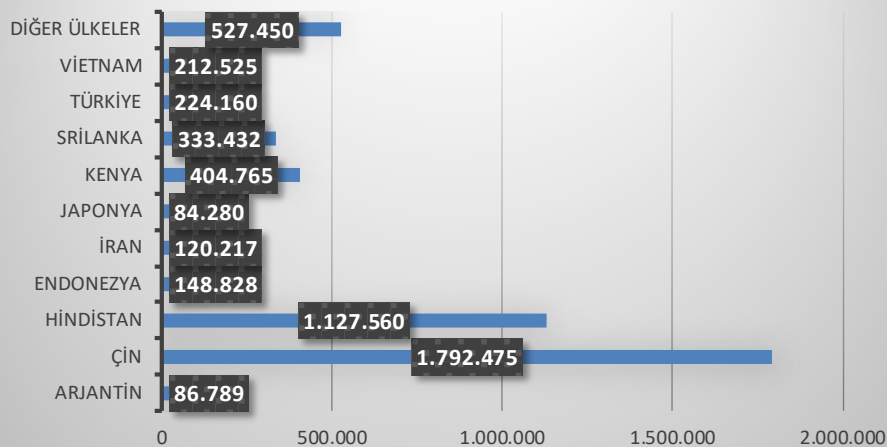
2010-2014 yılları arasında çay üretimi yapan ülkelere baktığımızda özellikle Çin'de üretim alanlarının ve buna bağlı olarak çay üretiminin artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yıllara Göre Üretim Miktarları (TON)

Dünya Çay Üretimiminin Ülkelere Göre Dağılımı 2010-2014 yılları ortalaması alınmıştır

Türkiye’de çay üretmek için ilk girişim 1888 yılında yapılmıştır. Bu girişimle ilgili bilgiler 1892 yılında yayınlanan “Coğrafyayı Sınai ve Ticari” adlı kitapta yer almaktadır. Söz konusu yazılı kaynağa; zamanın Ticaret Nazırı Esbak-ı İsmail Paşanın aracılığı ile Çinden çay fidanları ve tohumlarının getirildiği ve getirilen bu tohum ve fidanların Bursa ilinde denendiği, ancak çay fidanlarının gelişme göstermediği, aynı çabanın 1892 yılında tekrarlandığı ve ekolojik koşulların çay yetiştiriciliğine uygun olmaması nedeniyle her iki denemeden de sonuç alınamadığı belirtilmektedir.

Çay tarımı ile ilgili ilk önemli girişim ise 1917 yılında olmuştur. Batum ve çevresinde incelemeler yapmak üzere, bölge aralarında Halkalı Ziraat Mektebi Alisi Müdür Vekili Ali Rıza ERTEN’in de yer aldığı bir heyet gönderilmiştir. Yapılan inceleme sonucu hazırlanan raporda, Batum ile benzer ekolojiye sahip Doğu Karadeniz Bölgesinde çay ve narenciye bitkilerinin yetiştirilebileceği belirtilmiştir.

1.Dünya savaşıdan sonra bölgede yaşanan ekonomik ve sosyal bunalımlar, işsizlik dolayısıyla meydana gelen aşırı göç, bölge insanına gelir kaynağı ve yeni iş alanlarının açılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bölgede yaşanan işsizlik, göç ve ekonomik sorunların çözüme kavuşturulması için, 1917 yılında hazırlanan Rapor da dikkate alınarak, TBMM’nde 1924 yılında, Rize ili ve Borçka Kazasında Fındık, Portakal, Mandalina, Limon ve Çay yetiştirilmesine dair 407 Sayılı Kanun kabul edilmiştir. Çay tarımı bu Kanun ile yasal güvenceye kavuşturulmuştur. Bu Kanuna göre başlatılan çay üretimi çalışmalarının yürütülmesinde Ziraat Umum Müfettişi Zihni Derin görevlendirilmiştir.

1924 yılından 1937 yılına kadar yapılan çalışmaların olumlu netice vermesi ile Batum’dan 1937 yılında 20 ton, 1939 yılında 30 ton çay tohumu, 1940 yılında 40 ton çay tohumu ithal edilerek çay bahçesi tesisi çalışmalarına başlanmıştır.

Mart 1940 yılında çıkartılan 3788 Sayılı Çay Kanunu ile çay tarımı ve üretimi, Girdi ve Kredi sübvansiyonları ile önemli ölçüde desteklenmiş, ayrıca bahçe tesis edeceklere arazi vergisi bağışıklığı ve çay bahçesi ruhsatnamesi alma zorunluluğu getirilmiştir. Bu Kanun yayınlanmasından sonra çay tarım alanları hızla genişlemeye başlamıştır. 1950-1960 yılları arasında tesis edilen çay bahçesi alanı 137.000 dekar üretici sayısı 63.500 kişiye, 1960-1965 yılları arasında ise çaylık alan 214.000 dekar üretici sayısı ise 100.000’e ulaşmıştır.

1963 yılına kadar ithalat ile karşılanan iç tüketim talebi 1963 yılından sonra yurt içi üretim ile karşılanmaya başlanmıştır. İlk çay fabrikası, 1947 yılında, 60 ton/gün kapasiteli, Rize Fener Mahallesinde, Merkez Çay Fabrikası adı altında işletmeye açılmıştır. Çay tarım alanlarının ve yaş çay yaprağı üretiminin artması, çay işleme fabrikalarının sayısının da giderek artmasını zorunlu kılmış, 1973 yılında, kurulan çay fabrika sayısı 32’ye, 1985 yılında 45’e ulaşmıştır. 2000 yılında üretime geçen Işıkli Çay Fabrikası ve 2009 yılında üretime geçen Hemşin Organik Çay Fabrikası ile birlikte Çaykur’un yaş çay işleme fabrikası 47 olmuştur. 2012 yılında Güneysu Çay Fabrikasına ait arazinin Milli Eğitim Bakanlığına devri ve bu fabrikanın Ulu-cami Çay Fabrikasına nakli nedeniyle fabrika sayısı 46’ya düşmüştür. Taşlıdere Çay Fabrikasının,– Pazar ilçesinde kurulması işlemleri devam etmekte olduğundan, 2015 sonu itibarıyla faaliyette olan 45 adet fabrika bulunmaktadır.

Türkiye’de çay tarımı ve sanayii faaliyetleri, 1938-1948 yılları arasında Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunca, 1949-1971 yılları arasında ise Tekel Genel Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığı işbirliği ile sürdürülmüştür.

Teşekkül, 06.12.1971 tarih ve 1497 sayılı Kanun ile Çay Kurumu adı altında tüzel kişiliğe haiz, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulmuştur. Kanunlarla daha önce Tekel Genel Müdürlüğüne verilen çay işletmeciliği görevi, 01.03.1973 tarihinden itibaren faaliyete geçen Çay Kurumu Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Çay Kurumu, 18.10.1983 tarih ve 18195 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 112 sayılı Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlemeye tabi tutulmuş ve Kamu İktisadi Kuruluşuna dönüştürülmüştür.

233 sayılı "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kuruluşun özel yasası niteliğindeki 112 sayılı Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname de yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece Kuruluş tüm KİT' ler için genel kanun niteliğini alan 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamına alınmıştır.

Öte yandan; 1984 yılına kadar devlet tekeli olarak sürdürülen çay işletmeciliği, 04.12.1984 tarih ve 3092 sayılı Çay Kanunu ile serbest bırakılmıştır.

Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Kanunun 35/a maddesi ile de Kuruluşun, Kamu İktisadi Kuruluşu olma vasfına son verilerek, İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) statüsüne alınmıştır.

ÇAY-KUR; 3046 sayılı Kanunun 4060 sayılı Kanun ile değişik 4 üncü ve 3313 sayılı Kanun ile değişik 10 uncu maddeleri uyarınca 26.11.2002 tarihinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili kuruluşu olmuştur.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünde görev yapan personellerden; memurlar 657 sayılı DMK' ya, sözleşmeli personeller 399 sayılı KHK' ya ve işçiler ise 4857 sayılı İş Kanununa tabi olarak istihdam edilmektedir.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü' nün hukuki bünyesi, amaç ve faaliyet konuları, organları ve teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri ve ilgili diğer hususlar 20.12.1996 tarihli ve 22853 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ana Statüsü düzenlenmiş olup; işbu Ana Statünün bazı maddeleri, 11.04.2013 tarihli ve 28612 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Ana Statüsünde Değişiklik Yapılmasına Dair Ana Statü" ile değiştirilmiştir.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, bir kamu tüzel kişisi olarak Anayasanın 124 üncü maddesine istinaden, üst hukuk normlarının uygulanmasını sağlamak üzere kendi görev alanına giren konuları, Yönetmelikler çıkarmak suretiyle düzenlemekte ve ayrıca; diğer alt düzeyli genel düzenleyici işlemleri ihdas edebilmektedir.

ÇAY-KUR' un denetimi, 3346 sayılı Kanun gereğince TBMM tarafından ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gereğince de Sayıştay tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Kamu İktisadi Teşebbüsleri, 233 s.KHK gereğince ilgili bakanlığın denetim ve gözetimine tabidir.

Özetle Çaykur;

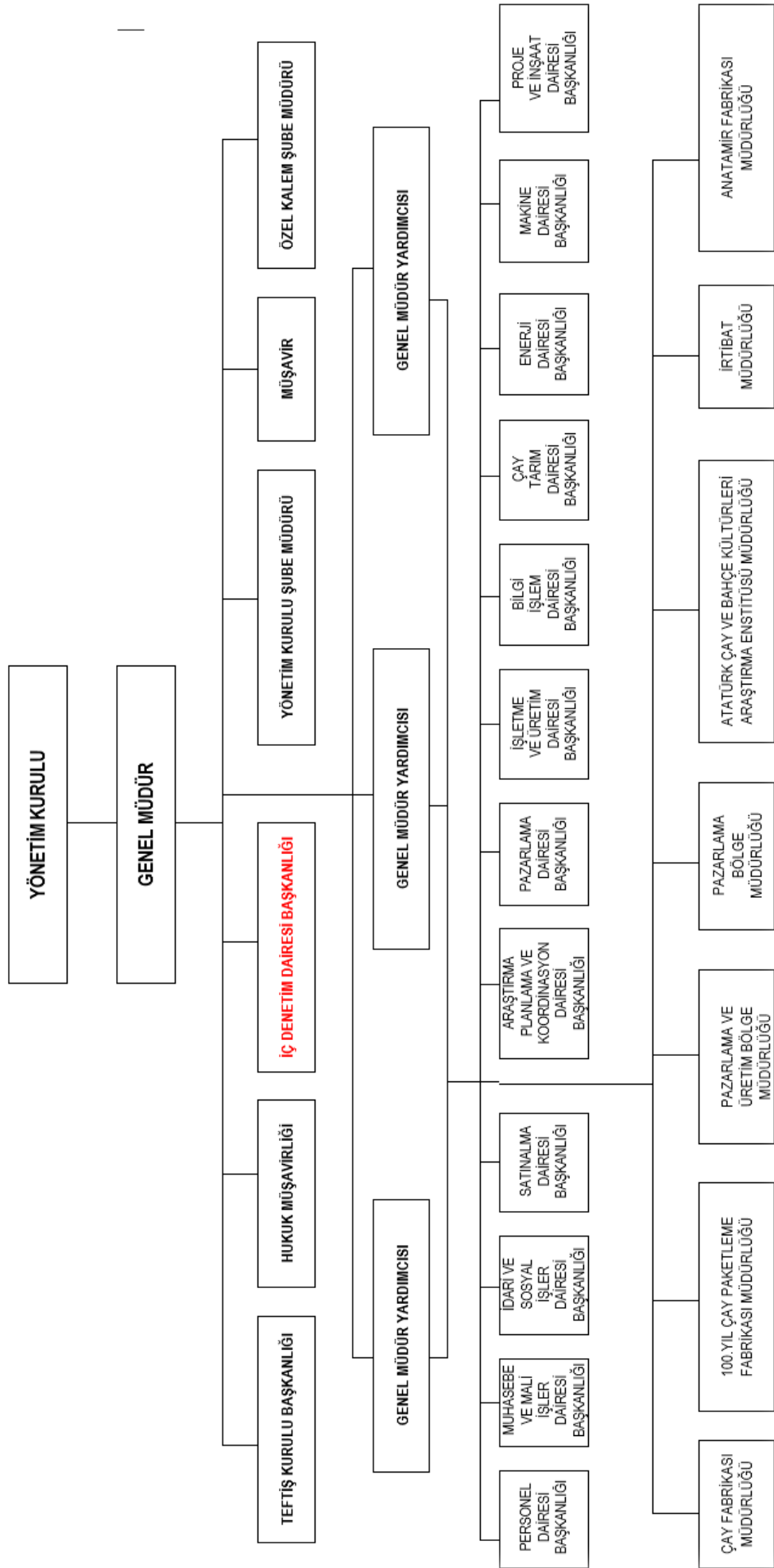
- Tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür.
- Organları, Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlüktür.
- Ana Statü hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Özel Hukuk hükümlerine tabidir.
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.
- ÇAY-KUR' un faaliyetleri TBBM, ilgili bakanlık ve Sayıştay denetimine tabidir.
- Merkezi Rize' dir.
- Sermayesi 1.240.000.000 TL olup, tamamı Devlete aittir.
- İlgili olduğu bakanlık, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı' dır

ÇAY-KUR 19 Ağustos 2016 tarihinde kabul edilen 6741 sayılı kanun gereğince Türkiye Varlık Fonu Anonim Şirketine devredilmiştir

Teşekkülün organları;

- Yönetim Kurulu (Karar Organı)
- Genel Müdürlük (Yürütme Organı)
Teşekkülün merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatları mevcuttur.
Merkez Teşkilatı; Yönetim Kurulu, Genel Müdür, 3 Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Yönetim Kurulu Şube Müdürlüğü, Müşavirlik, Başuzmanlık, Özel Kalem Müdürlüğü ve 12 Daire Başkanlığı ile bu Daire Başkanlıklarına bağlı Şube Müdürlüklerinden oluşmaktadır.
Taşra Teşkilatı; 45 Yaş Çay İşleme Fabrikası, 8 Pazarlama Bölge Müdürlüğü, 1 Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü, Çay Paketleme Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, Anatamir Fabrikası ve Ankara İrtibat Müdürlüğü'nden oluşmaktadır.
Yurt Dışı Teşkilatı; Yurt dışında temsilciliği açılmamıştır.
Teşekkülün yönetim kademelerine bağlı birimlerini; denetim birimleri, danışma birimleri ve fonksiyonel birimler.
- Denetim Birimi
Teftiş Kurulu Başkanlığı
- Danışma Birimleri
Hukuk Müşavirliği
APK Dairesi Başkanlığı
Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Danışmanlıklar (Başuzmanlar ve Müşavirler)
- Fonksiyonel Birimler
Personel Dairesi Başkanlığı
Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
Pazarlama Dairesi Başkanlığı
Satınalma Dairesi Başkanlığı
Makine Dairesi Başkanlığı
Enerji Dairesi Başkanlığı
Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı
İdari ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı
Çay Tarım Dairesi Başkanlığı
İşletme ve Üretim Dairesi Başkanlığı
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Yönetim Kurulu Şube Müdürlüğü
Çay Fabrikası Müdürlüğü
Anatamir Fabrikası Müdürlüğü
Ankara İrtibat Müdürlüğü
Pazarlama Bölge Müdürlüğü
Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü
Çay Paketleme Fabrikası Müdürlüğü

ÇAY İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ANA ORGANİZASYON ŞEMASI

- a) İşletmeye uygun nitelikteki yaş çay yapraklarını satın almak, kuru çay üretmek ve/veya ürettirmek.
- b) Satın alınan çay yapraklarını işlemek ve değerlendirmek için teknolojik faaliyette bulunmak.
- c) Ürettiği veya ithal ettiği kuru çayların iç ve dış pazar isteklerine uygun olarak harmanlanmasını, paketlenmesini ve pazarlanmasını sağlamak.
- ç) (a), (b) ve (c) bentlerindeki faaliyetlerle ilgili olarak;
- 1) Gerekli tesisleri kurmak, kiralamak ve işletmek.
 - 2) Üretim faaliyetlerinden doğan yan ürünleri değerlendirmek ve yardımcı maddeler üretmek, bitkisel çaylar, soğuk çay, kafein, ekstrakt ile diğer ilişkili ve yan sektörlerle ait ürünlerin üretimini ve pazarlamasını yapmak ve/veya yaptırmak.
 - 3) Çay ürününün kalite ve veriminin ve işletme tekniğinin geliştirilmesi için gerekli araştırmaları yapmak, müessese ve laboratuvarlar kurmak, işletmek.
 - 4) Gerekli madde ve araçları tedarik etmek.
 - 5) Ticaretle iştigal etmek, ihracat ve ithalat yapmak.
 - 6) Çay eksperlerinin yetiştirilmesi için gerekli önlemleri almak.
 - 7) Teşekkülün ihtiyacı için her türlü taşınır ve taşınmaz mal edinmek, kamulaştırma yapmak, ayni, sınai ve ticari haklar tesis etmek, bunlar üzerinde tasarrufta bulunmak.
 - 8) Mevzuat uyarınca verilen diğer görevleri yerine getirmek.
- d) Kurulmuş ve kurulacak küçük ve orta büyüklükteki özel kuruluşlara idari ve teknik alanlarda rehberlik yapmak.

İnsan Kaynakları

Teşekkülde 399 sayılı KHK' nın 3. Maddesine göre hizmetler; memurlar, sözleşmeli personel ve işçi personel eliyle gördürülür.

Teşekkülün genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevleri; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri, Daire Başkanları, Bölge Müdürleri, Fabrika Müdürleri, Şube Müdürleri, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcıları ile 399 sayılı KHK' ya ekli I sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürülür. Bunlar hakkında bu kararnamede belirtilen hükümler dışında 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

Teşekkülün genel idare esasları dışında yürüttükleri hizmetlerinde anılan Kararnamede belirtilen hukuki esaslar çerçevesinde akdedilecek bir sözleşme ile çalıştırılan ve işçi statüsünde olmayan II sayılı cetvele tabi sözleşmeli personeldir.

Teşekkülde istihdam edilen personelin nitelikleri Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan mevzuatla belirlenmektedir.

Memur ve Sözleşmeli Personel

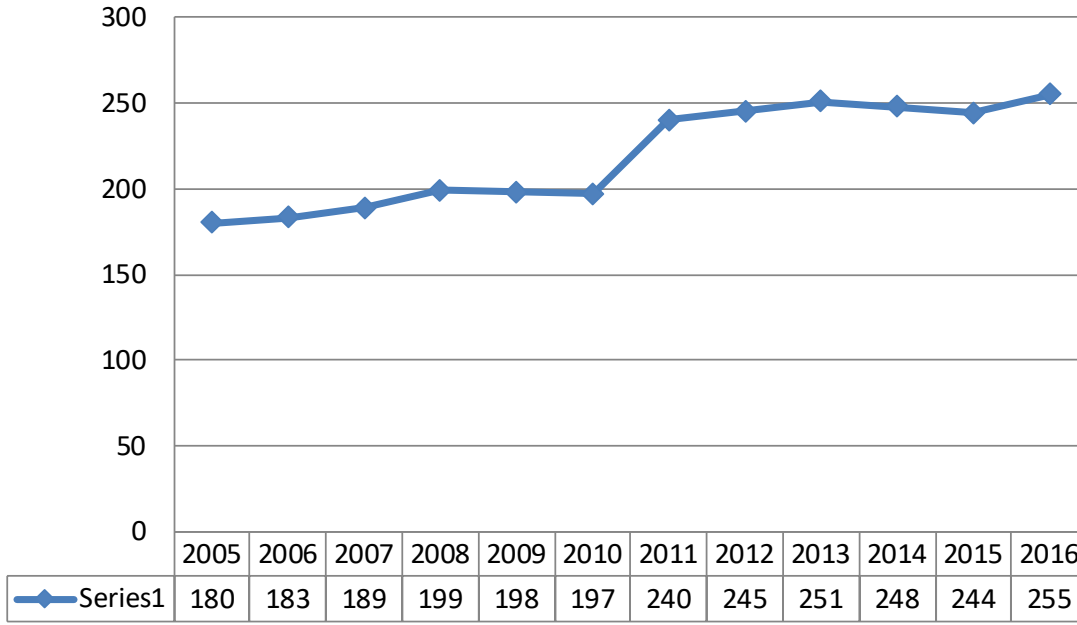
2016 yılı sonu itibariyle Teşekkülde toplam (memur ve sözleşmeli) 1.370 personel çalışmakta olup, 5' i ilköğretim, 28'i lise, 1312' si ise üniversite mezunudur.

Tüm memurların 668'i erkek ve 402'si bayandır.

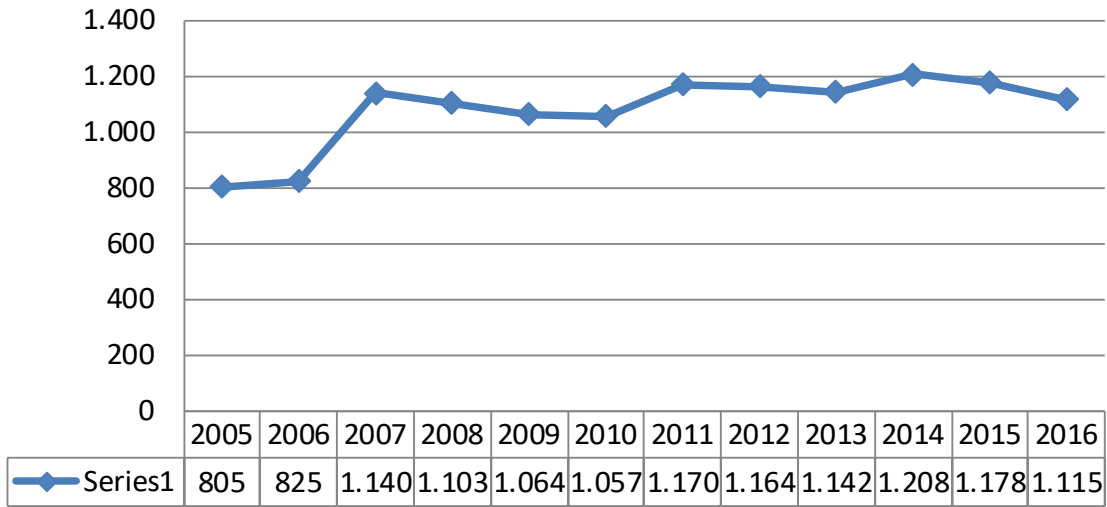
**Tablo: Personelin Sınıflar İtibariyle Son Durumları
(31.12.2016)**

SINIFI	SAYISI
Memur	
Genel İdari Hizmetler	379
Sözleşmeli Personel (kadro karşılık göstermeksizin)	984
TOPLAM	1.363
İşçiler	
Sürekli İşçi	1.885
Geçici İşçi	8.532
TOPLAM	10.417
GENEL TOPLAM	11.780

Genel Müdürlük Memur Sayıları

Taşra Memur Sayısı

31.12.2016 ÇALIŞAN ORTALAMA MALİYETLERİ

MEMUR	SÖZLEŞMELİ	İŞÇİ
6.645 TL	5.106 TL	5.738 TL

YILLAR İTİBARIYLA MEMUR VE İŞÇİ ÖDEMELERİ

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BRÜT İŞÇİLİK	252.431	260.955	264.721	261.525	264.421	301.333	306.800	382.433	400.939
BRÜT MEMUR	29.808	42.945	45.246	54.209	66.108	70.747	77.771	82.319	91.940
TOPLAM	282.239	303.900	309.967	315.734	330.529	372.080	384.571	464.752	492.879

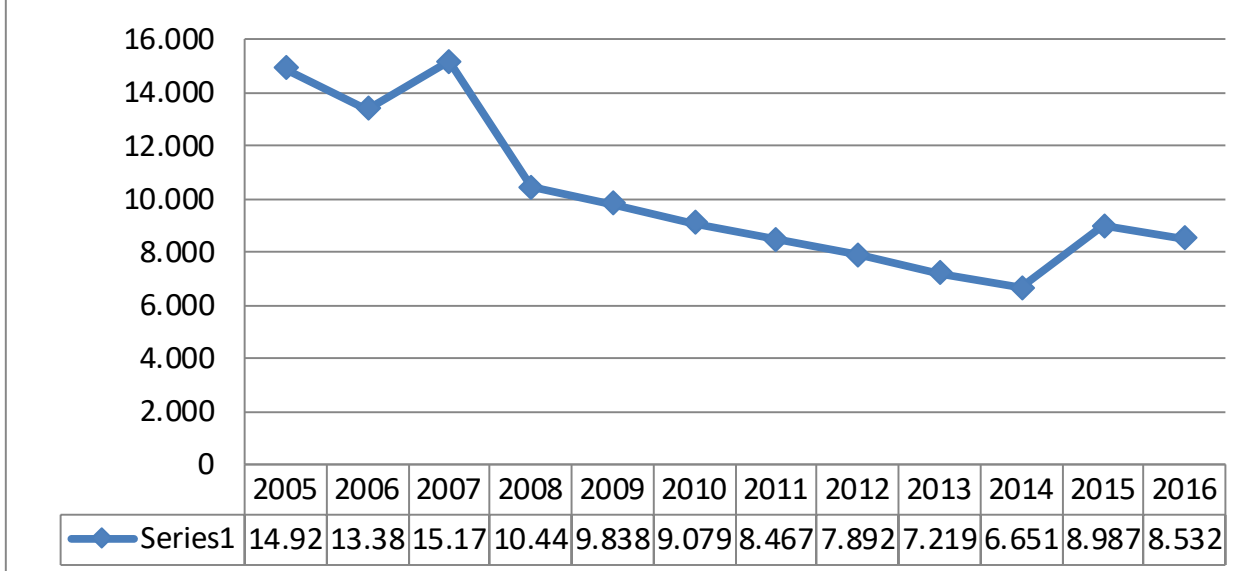
İşçiler

4857 Sayılı İş Kanununa tabi olarak istihdam edilmekte olan işçi personel;

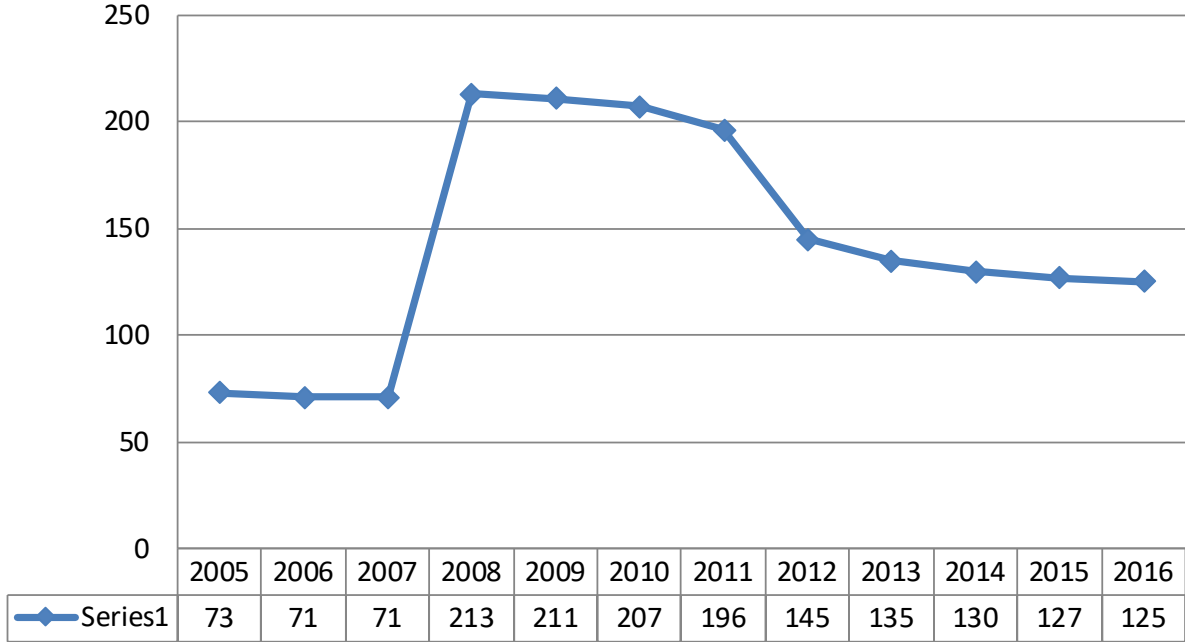
- Fabrikasyon Hizmetler
- Teknik Hizmetler
- Genel İdari Hizmetler
- Mubayaa Hizmetleri olmak üzere 4 grupta istihdam edilmektedir.

İşçi personelin ücret ve ücret mahiyetindeki sosyal ödemeleri Toplu İş Sözleşmeleri ile belirlenmektedir. Geçici işçiler her yıl yaş çay kampanyasının açılışında işe başlatılıp kendileriyle en az 120 gün çalışacakları şekilde hizmet akdi kurulmaktadır. Ancak, yaş çay kampanyaları genellikle 5,5 ay sürmekte olup, ihtiyaç nedeniyle bir grup işçi 120 günden fazla çalışmaktadır.

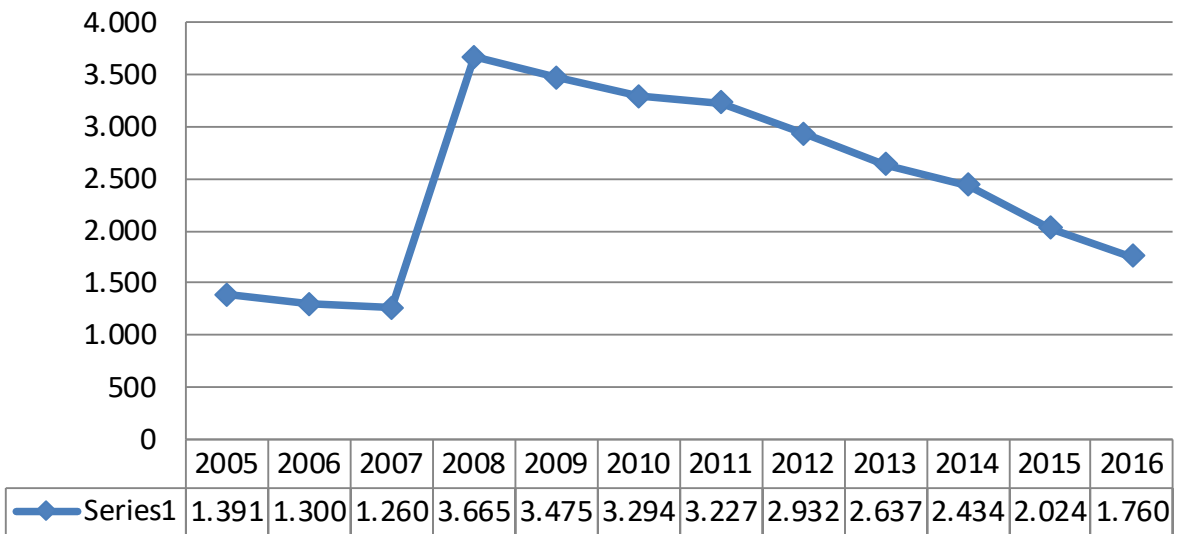
Geçici İşçi Personelin Taşrada Dağılımı

Genel Müdürlük İşçi Sayıları

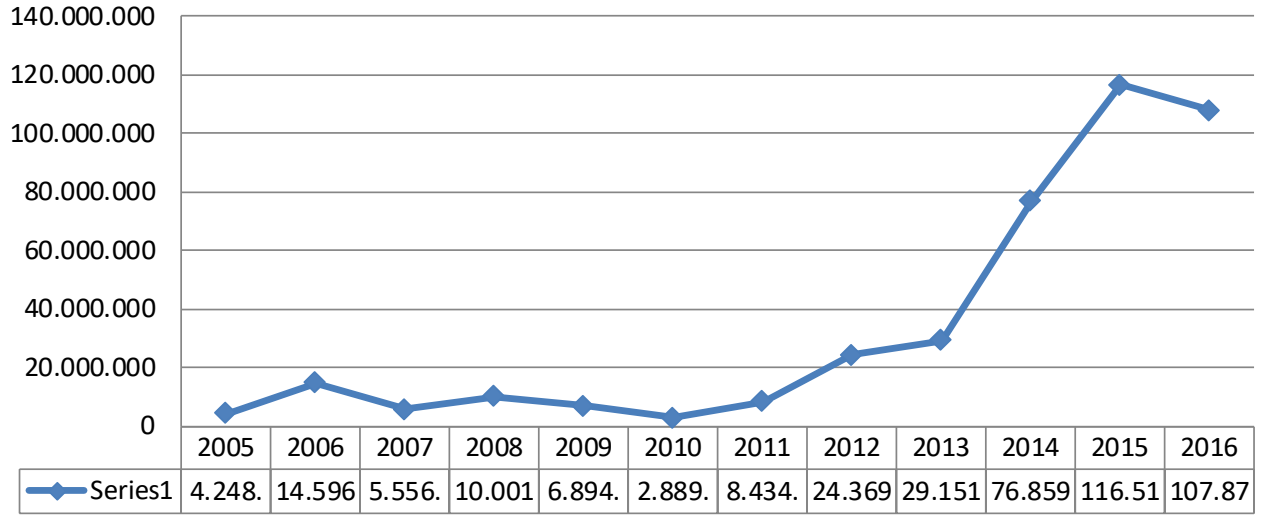

Taşra İşçi Sayısı

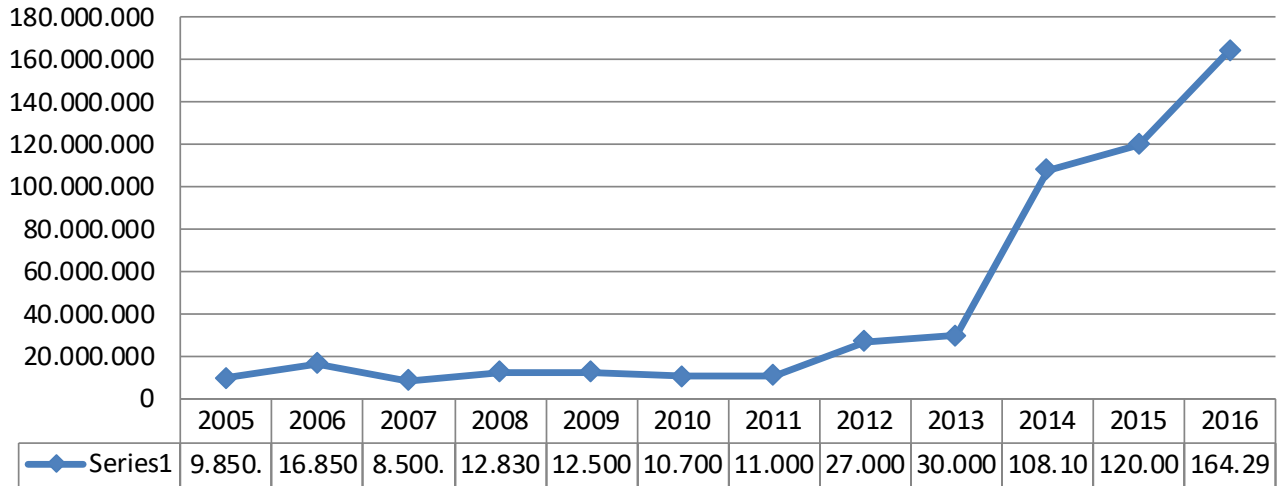

Yıllara Göre Yatırım Harcamaları

Yıllara Göre Yatırım Nakdi Harcamaları

Yıllara Göre Yatırım Ödenekleri(Bin TL)

Hammadde Temini ve Ödemeler

Çay sektöründe üretim ve tüketim dengesi uzun yıllar kurulamamıştır. Sektörde arz fazlalığı üretim sonucunda stok maliyetleri yükselmiş ve Teşekkülümüz de finansman açısından olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu durum; üreticilerin yaş çay bedeli ödemelerinde gecikmelere sebebiyet vermiş ve yabancı kaynak kullanım ihtiyacını devamlı gündeme getirmiştir.

Teşekkülümüz; finansman sorunlarını gidermek ve üretim ve satış dengesini oluşturmak için verimli bir işletmeciliğin gereği olarak 2000 yılından itibaren programlı yaş çay alımlarına başlamıştır.

Programlı yaş çay alımı uygulamasında, Teşekkülümüzün; yıllık satın alacağı yaş çay miktarı, yıllık kuru çay satış miktarlarına göre belirlenmeye başlamıştır. Belirlenen miktar kadar üreticilerden çay satın alabilmek için de; üreticilerden dekar başına satın alınacak yaş miktarı, her sürgün dönemi için belirlenerek bu miktarlar doğrultusunda yaş çay alımı gerçekleştirilmiştir.

Teşekkülümüzün programlı alım uygulamasına geçmesiyle birlikte;

- 1) Teşekkülümüzün finansman yapısı düzelmiş,
- 2) Üretim-Satış dengesi kurulmuş,
- 3) Kaliteli kuru çay üretilmesi sağlanmış,
- 4) Çayın bahçede kalite kaybına uğramadan, zamanında hasat edilmesi sağlanmış,
- 5) Üreticiler arasında eşit ve adil bir uygulamanın yapılması sağlanmış,
- 6) Yaş çay alımları disipline edilerek, alımlarda yaşanan karmaşa, olumsuzluk ve belirsizlik önlenmiş,
- 7) Ruhsatlı çay üreticilerinin üreticilik haklarının korunması sağlanmış,
- 8) Budama yapmayan üreticilerden yaş çay alınmayarak üreticiler, budama yapmaya özendirilmiştir.

Teşekkülümüz tarafından 2000 yılından itibaren uygulanmaya başlanan programlı yaş çay alımları sonucunda, çay sektöründe yaş çay alım ve üretim faaliyetleri de disiplin altına alınmıştır.

2013 yılından itibaren yaş çay alımlarından Randevulu Alım Sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde:

- * 1-5 dekar arasında çaylık alana sahip üreticilerden haftada bir gün,
- * 5-10 dekar arasında çaylık alana sahip üreticilerden haftada iki gün,
- * 10 dekardan fazla çaylık alana sahip üreticilerden ise haftada üç gün yaş çay alımı yapılmıştır.

Bunun yanında çaylık alanı fazla olmasına rağmen haftada iki ya da üç gün yaş çay satmak istemeyen üreticilerin, haftada bir ya da iki gün yaş çay satma istekleri de yerine getirilmiştir. Ayrıca randevulu alım sistemi içerisinde; Rize, Trabzon, Artvin ve Giresun illerini kapsayan çay bölgesi haricindeki illerde sürekli ikamet eden gurbetçi üreticilerimizin, bir sürgün döneminde satacağı yaş çay(kota), en az bir gün, en çok da birbirini takip eden dört gün içerisinde satın alınmıştır.

Randevulu Alım Sistemi ile hem üreticilerimize çay satmakta kolaylık sağlanmış, hem de Teşekkürümüzün yaş çay alım yerlerinde yaşanan izdiham azaltılmıştır.

Üreticilerin yapacağı “Çay Tarımı” ruhsata bağlıdır. Çay Bahçeleri en son 93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1994 yılında ruhsatlandırılmıştır. Bu Karar ile hem mevcut ruhsatlı çay bahçelerinin yeniden ölçülmek suretiyle ruhsatları yenilenmiş hem de 1994 yılına kadar ruhsatsız olarak tesis edilen çay bahçelerine ilk defa ruhsat verilmiştir. Bu işlemler sonucunda 767 bin dekar çaylık alan tespit edilmiştir. 1994 yılından sonra da günümüze kadar yeni alanlar için ruhsatlandırma işlemi yapılmamıştır. Söz konusu Kararnamenin 6.maddesi ile de yeni çaylık tesisi yasaklanmıştır.

Çay tarım alanlarının belirlenmesi ile belirlenen bu alanlarda çay tarımı yapan üreticilerin mevcut ruhsatnamelerinin yenilenmesi ve önceden ruhsatname almadan çay bahçesi kuranlar varsa bu bahçeler için ruhsatname verilmesine ilişkin “Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair 2012/3067 sayılı Karar” ın yürürlüğe konulması Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 19.03.2012 tarihli ve 4985 sayılı yazısı üzerine, 3092 sayılı kanunun 2. maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 02.04.2012 tarihinde kararlaştırılarak 27.04.2012 tarih ve 28276 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

FABRİKALAR	GÜNLÜK KAPASİTELERİ(TON)	FABRİKALAR	GÜNLÜK KAPASİTELERİ(TON)
Ambarlık	150	Karaca	330
Araklı	135	Kemalpaşa	185
Ardeşen	285	Kendirli	125
Arhavi	250	Kirazlık	145
Aşıklar	150	Melyat	215
Azaklı	90	Muratlı	195
Bölümlü	150	Musadağı	150
Büyükköy	100	Of	150
Camıdağı	330	Ortapazar	150
Cumhuriyet	170	Pazar	150
Çamlı	150	Pazarköy	90
Çayeli	215	Sabuncular	155
Çiftlik	100	Salarha	185
Derepazarı	120	Selimiye	140
Eskipazar	150	Sürmene	150
Fındıklı	215	Taşçılar	150
Gündoğdu	205	Tersane	150
Hayrat	150	Tirebolu	180
Hopa	160	Ulucami	280
İyidere	180	Veliköy	210
Kalecik	120	Zihniderin	165
Kalkandere	125	Işıklı (Ek tesisle)	150+350
		Hemşin	150
		TOPLAM	8.000

ÜRETİM

Teşekkülümüzün yaş çay işleme fabrikalarının 4 adetinde Organik Siyah Çay, 1 adetinde Siyah ve Yeşil Çay ve diğer fabrikalarında dökme kuru çay üretilmektedir. Mevcut yaş çay işleme fabrikalarının günlük işleme kapasiteleri toplamı 8.000 tondur.

Kuru çay üretimi; Soldurma, kıvrırma, fermentasyon, kurutma ve tasnif - ambalajlama safhalarından oluşmaktadır. Bu safhalarda yapılan işlemler şunlardır:

SOLDURMA

Soldurma ünitelerinde, sıcak hava ile suyu buharlaştırılarak azaltılan çay yaprağının, fiziksel olarak kıvrırma işlemi için uygun hale dönüştürülme işlemidir. Sıcaklık, yaş çayın tazeliği, ıslaklık durumu hava ve çalışma koşullarına göre ortam sıcaklığı ile 32 - 38 C arasında değişebilir. İdeal soldurma sıcaklığı 32 C'dır. Sıcak hava vasıtasıyla, yaş çay yapraklarında bulunan % 70-80 nispetindeki su oranının buharlaştırılarak % 50 - 55 düzeyine indirilmesi ve bu suretle çay yapraklarının fiziksel olarak kıvrırma işlemi için elverişli hale getirilmesi işlemidir. Fiziksel olarak kıvrırma işlemine uygun hale getirilen yaş çay yaprağı, gevşek ve yumuşak bir görünümde olmaktadır. Soldurma süresi ortalama 6 saattir.

KIVIRMA

Solmuş çay yapraklarının değişik çay imalat makinelerinde parçalanması, ezilmesi ve bükülmesiyle hücre öz suyunun kıvrılmış yaprak yüzeyine yayılması ve oksidasyonun başlaması işlemidir.

Birinci Kıvrırma: Düz (yaprak) kıvrırma makinelerinde yapılır. Süresi, doldurulmaya başlandıktan itibaren en az 45 dakikadır.

İkinci Kıvrırma: Birinci kıvrırmada yeterince parçalanmamış, kaba yaprakların basınç altında presli veya göbekli kıvrırma makinelerinde işleme tabi tutulmasıdır. Presli kıvrırmalarda kıvrırma müddeti 40, göbekli kıvrırmalarda ise 15 dakikadır. Presli kıvrırmalarda ki çaylara bu süre içinde en az 3 defa pres tatbik edilir.

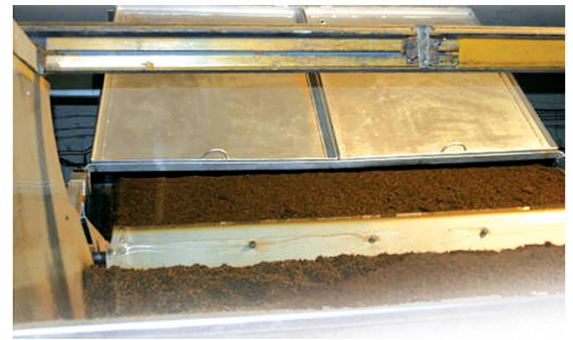
FERMANTASYON

Kıvrılan yaş çay yapraklarının hücre öz suyunda bulunan kimyasal bileşiklerinin oksidaz enziminin tesiri ile biyolojik değişikliğe uğrayan siyah çayda istenen renk, burukluk, parlaklık, koku ve aromanın oluşması işlemidir. Fermentasyon müddeti denilince, fermentasyon kısmında geçirdiği süre akla gelmemelidir. Bu süre kıvrırmanın başlamasından oksidasyonun tamamlanmasına kadar geçen zamandır ve 2,5 - 3 saat kadardır. Fermentasyon sırasında nispi rutubetin %90 - 95, sıcaklığın ise hava şartlarına bağlı olarak 21 - 32 C arasında olabilir. İdeal oksidasyon ise 24 - 26 C arasındadır.

KURUTMA

Kıvrılmış ve fermente olmuş çay yaprağının nem oranını % 2 - 4 seviyelerine indirmek suretiyle enzim oksidasyonunu durdurarak; çayı depolanabilir, paketlenir ve taşınabilir hale getirme işlemidir. Fırına verilen fermente edilmiş çaylar; normal şartlar altında 90 - 100 C 27 - 32 dakikada kurutulur.

Fırından çıkan yarı mamul kuru çayın tasnif elekleriyle elenerek kalitelerine göre nevilere ayrılması işlemidir. Üretilen çaylar imalat kırığı ve kırık (Kırmadan geçen) çaylar olmak üzere iki sınıfta toplanmaktadır. Kurutmalardan çıkıp tasnife gelen ve herhangi bir kırma işlemine tabi tutulmadan elenen çaylara imalat kırığı çaylar (1.nevi, 2.nevi, 3.nevi çay) denir. İlk elemelerde eleklerden geçmeyen çayların mekanik olarak kırılıp, tekrar elenmesi sonucu elde edilen çaylara ise kırık çaylar (4.nevi, 5. Nevi, 6.nevi) 7.nevi çay toz çay olarak adlandırılır.

Tasnif işlemine tabi tutulan çaylar ikili ambalaj şeklinde içte bez torba, dışta naylon torbanın yer aldığı torbalama şeklinde torbalanırken, 2005 yılından itibaren çay fabrikalarımızda ambalaj malzemesi olarak bir defa kullanılan kraft torba kullanımına başlanmıştır. 2007 yılından itibaren ise tüm fabrikalarımızda kraft torba ambalaj malzemesi kullanılmaktadır.

Tasnifli çaylar, nevilere göre belirlenen standart kiloya uygun olarak ambalaj torbasına konur ve Çay Paketleme Fabrikalarına gönderilmek üzere kuru çay depolarına yerleştirilir.

Teşekkülümüzün Yaş Çay İşleme Fabrikalarında üretilen kuru çaylar, Rize ve Ankara illerinde bulunan 2 paketleme fabrikasında paketlenmektedir.

Paketleme işlemi, mevcut teknoloji ile Türk Gıda Kodeksi'ne uygun kalitede yapılmaktadır.

Teşekkülümüzce üretilen çayların yaklaşık olarak % 91,3'ü Rize 100. Yıl Çay Paketleme Fabrikasında paketlenmektedir.

Baskı ve Poşetleme Tesisi:

100.Yıl Çay Paketleme Fabrikamızda paketlenen 500 gr.lık Rize Turist ve Kamelya Çaylarının poşetleri, aynı fabrikada bulunan baskı ve poşet tesislerinde üretilmektedir.

Bu tesislerde; 6 renk basabilen 1 adet TİFDruk baskı makinesi, OPP' yi kâğıda lamine eden 2 adet Laminasyon Makinesi, 3 adet de poşet makinesi mevcuttur.

Çay Paketleme Fabrikalarında kullanılan ambalaj malzemelerinin çoğunluğu yurtiçinden, bir kısım ambalaj malzemesi ile katkı maddesi olarak kullanılan Bergamot Esansı yurt dışından ithal edilmektedir.

Paketleme Fabrikalarımızın Kapasiteleri

Rize 100.Yıl Çay Paketleme Fabrikasının 7 saatlik teorik kapasitesi 212.993 kg/7saat, gerçekleşen fiili kapasite ise 108.982 Ton/yıldır.

Ankara Pazarlama ve Üretim Çay Paketleme Fabrikasının 7 saatlik teorik kapasitesi 32.340 kg/gün, gerçekleşen fiili kapasitesi 10.319 Ton/yıldır.

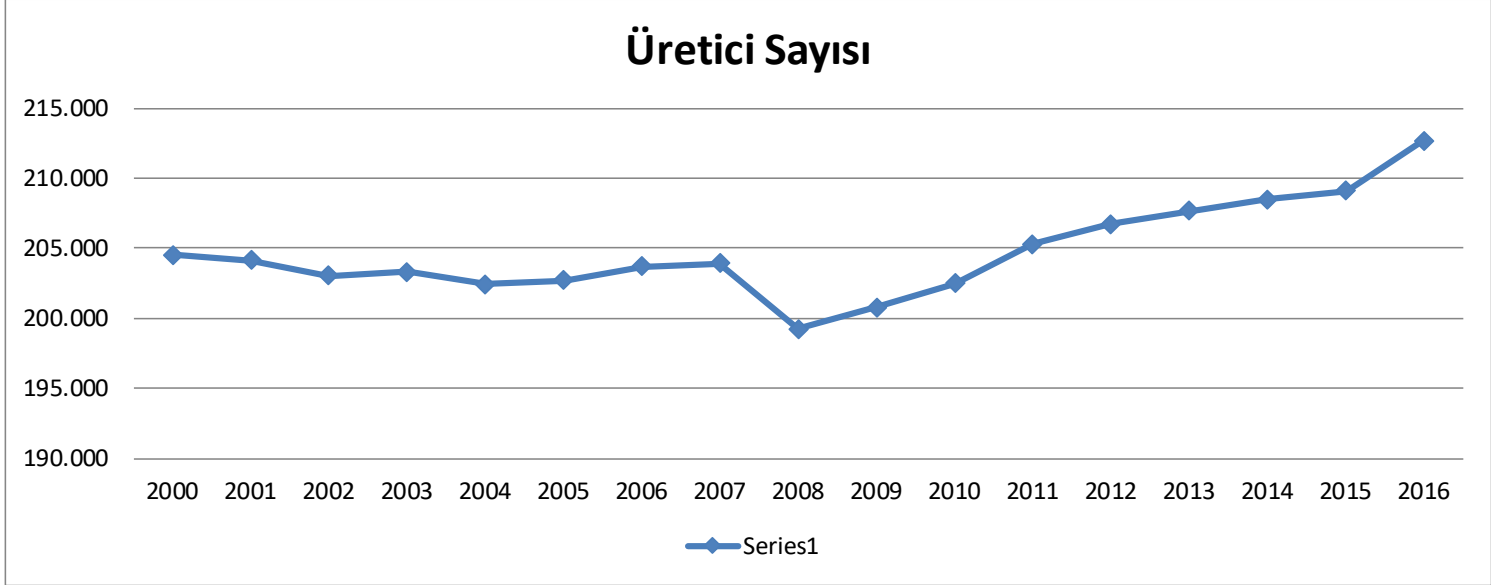

Çay Fabrikaları	2 0 1 6				
	İşlenen	Üretilen Kuruçay(KG)		Randıman %	
	Yaşçay(Ton)	Siyah Çay	Yeşilçay	Siyah Çay	Yeşilçay
Ambarlı	13.939	2.855		20,48	
Araklı	14.960	2.975		19,89	
Ardeşen	30.727	6.022		19,60	
Arhavi	18.007	3.290		18,27	
Arhavi C.T.C.	1.570	326		20,76	
Arhavi Organik	1.682	336		19,98	
Aşıklar	15.331	2.986		19,48	
Azaklı	7.054	1.368		19,39	
Bölümlü	13.989	2.740		19,59	
Büyükköy	9.507	1.863		19,60	
Camıdağı	26.563	5.152		19,40	
Cumhuriyet	6.029	1.263		20,95	
Cumhuriyet Yeşil	1.076		206		19,14
Cumhuriyet Organik	3.344	658		19,68	
Cumhuriyet Organik Yeşil	169		39		23,08
Çamlı	13.161	2.639		20,05	
Çayeli	19.251	3.763		19,55	
Çiftlik	9.609	1.893		19,70	
Derepazır	10.570	2.072		19,60	
Eskipazar	12.142	2.387		19,66	
Fındıklı	16.243	3.241		19,95	
Gündoğdu	17.135	3.500		20,43	
Hayrat	12.278	2.410		19,63	
Hopa	12.136	2.317		19,09	
İyidere	15.801	3.078		19,48	
Kalecik	4.118	809		19,65	
Kalecik Organik	5.336	1.115		20,90	
Kalkandere	10.484	2.082		19,86	
Karaca	26.670	5.128		19,23	
Kemalpaşa	16.262	3.367		20,70	
Kendirli	9.771	1.877		19,21	
Kirazlık	13.885	2.790		20,09	
Melyat	19.440	3.657		18,81	
Murathı	17.073	3.252		19,05	
Musadağı	13.023	2.513		19,30	
Of	13.119	2.574		19,62	
Ortapazar	13.329	2.610		19,58	
Pazar	12.962	2.653		20,47	
Pazarköy	8.057	1.542		19,14	
Sabuncular	9.358	1.835		19,61	
Sabuncular Organik	200	21		10,50	
Salarha	17.996	3.555		19,75	
Selimiye	12.150	2.359		19,42	
Sürmene	13.098	2.574		19,65	
Taşçılar	14.778	2.918		19,75	
Tersane	13.244	2.666		20,13	
Tirebolu	12.574	2.567		20,42	
Güneysu Ulucami	27.823	5.468		19,65	
Veliköy	16.585	3.424		20,65	
Zihniderin	14.066	2.762		19,64	
İşıkli		725			
İşıkli Ek Tesis	33.921	5.522		16,28	
İşıkli Organik	1.805	359		19,89	
Hemşin Organik Syh.Çay	9.682	1.960		20,24	
TOPLAM	683.082	133.818	245	19,59	19,68

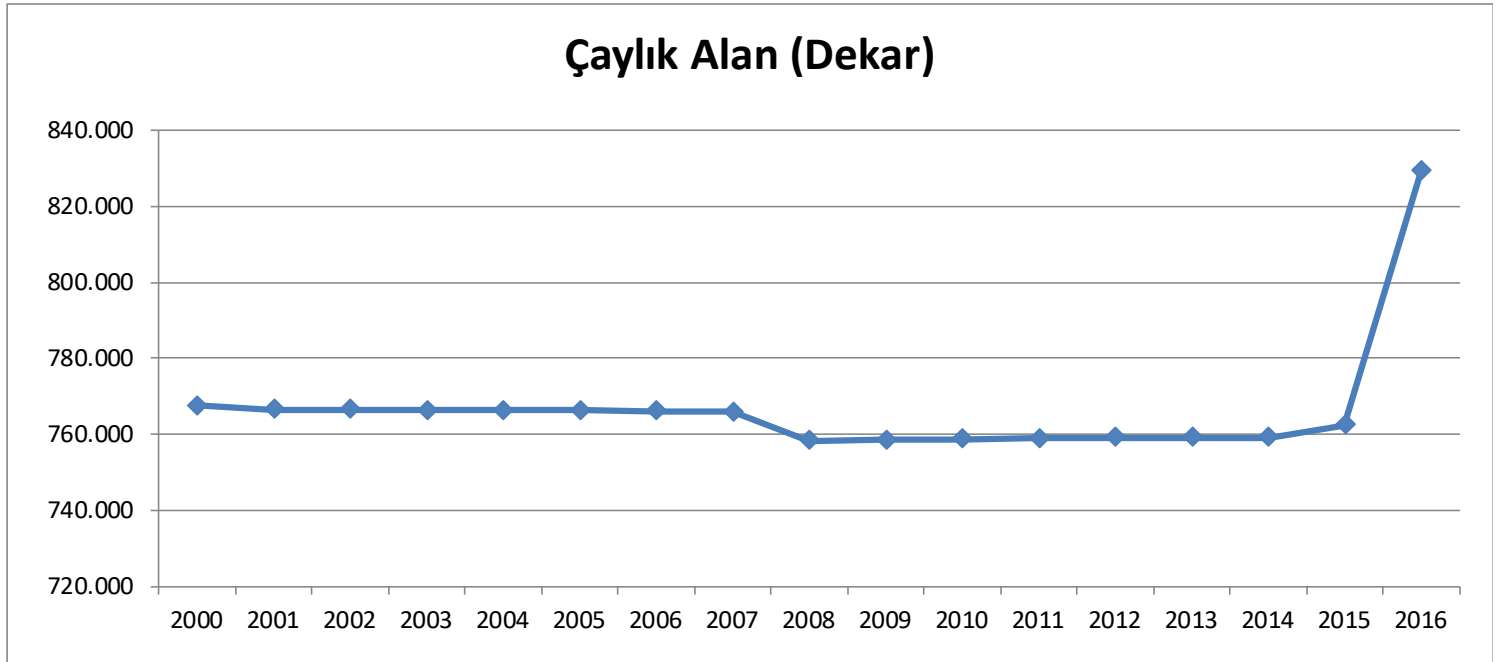
YIL	SATIN ALINAN	ÜRETİME VERİLEN	ÜRETİLEN	RANDIMAN	SATIŞ (TON)			TOPLAM	DEVREDEN
	YAŞ ÇAY	YAŞ ÇAY	KURU ÇAY		İÇ	DIŞ	TOPLAM	BEDEL	STOK
	MİKTAR	MİKTAR	MİKTAR					MİLYON/TL	(TON)
1973	196.196		42.839		31.337	18.744	50.081	1.132	35.892
1974	202.020	192.999	42.336	21,94	35.586	11.432	47.018	1.214	31.490
1975	261.810	257.636	56.464	21,92	46.092	24	46.116	2.169	41.723
1976	300.932	277.443	59.881	21,58	45.524	59	45.583	2.603	55.310
1977	396.568	359.313	77.430	21,55	55.873	4.179	60.052	3.567	71.861
1978	441.182	405.317	86.479	21,34	65.833	2.161	67.994	5.417	89.815
1979	555.236	463.631	92.453	19,94	69.461	6.031	75.492	6.360	102.733
1980	476.084	435.847	91.788	21,06	85.432	6.816	92.248	14.105	100.930
1981	192.298	192.295	42.606	22,16	89.144	2.249	91.393	26.883	55.024
1982	303.315	303.290	68.038	22,43	90.293	373	90.666	45.823	30.329
1983	438.032	435.937	100.782	23,12	95.984	588	96.572	55.769	34.265
1984	569.058	569.058	132.561	23,29	110.668	555	111.223	84.278	56.967
1985	602.474	602.475	132.978	22,07	108.936	807	109.743	141.474	80.850
1986	669.771	669.770	140.261	20,94	112.452	488	112.940	173.913	110.064
1987	566.605	566.603	119.745	21,13	111.737	0	111.737	219.475	73.570
1988	581.335	581.202	121.486	20,90	90.570	189	90.759	270.034	91.276
1989	520.511	520.509	108.289	20,80	102.371	25.087	127.458	519.372	71.891
1990	472.211	461.908	95.948	20,77	87.828	28.183	116.011	817.316	49.367
1991	507.103	498.194	103.749	20,83	85.657	1.848	87.505	1.544.082	63.082
1992	620.000	619.977	123.961	19,99	76.975	8.768	85.743	2.257.527	103.918
1993	525.744	525.743	106.527	20,26	83.334	34.489	117.823	3.567.883	86.699
1994	566.467	566.468	116.547	20,57	82.871	4.251	87.122	5.878.193	115.202
1995	427.272	427.118	83.295	19,50	94.083	1.318	95.401	11.138.487	100.946
1996	526.705	526.697	100.374	19,06	93.178	4.747	97.925	24.944.373	100.863
1997	541.862	542.315	100.517	18,53	103.827	15.622	119.449	52.665.009	82.038
1998	717.959	718.047	130.405	18,16	105.372	16.968	122.340	105.886.089	65.463
1999	843.145	843.149	153.228	18,17	101.279	4.006	105.285	142.766.264	136.517
2000	499.085	499.311	91.373	18,30	94.374	6.531	100.905	210.082.055	126.373
2001	546.966	546.975	94.777	17,33	109.451	4.771	114.222	274.509.520	106.779
2002	552.279	552.225	94.254	17,07	93.067	5.161	98.228	323.089.180	102.265
2003	517.074	517.108	91.466	17,69	105.585	7.043	112.628	469.079.915	83.203
2004	586.926	586.134	107.141	18,28	110.007	5.080	115.087	619.651.339	75.217
2005	603.509	601.967	109.807	18,24	107.390	5.403	112.793	677.275.294	78.769
2006	627.203	626.073	114.677	18,32	114.194	2.839	117.033	807.206.793	62.234
2007	658.626	658.545	121.695	18,48	113.694	2.638	116.332	880.703.734	67.295
2008	650.094	649.999	123.805	19,05	104.440	3.107	107.547	930.235.325	79.290
2009	593.538	593.406	111.674	18,82	107.655	2.505	110.160	1.025.558.121	83.847
2010	590.378	590.378	109.513	18,55	123.293	1.842	125.135	1.173.685.098	67.881
2011	652.981	652.961	116.814	17,89	101.117	2.131	102.661	1.025.389.000	82.489
2012	655.000	655.000	124.393	18,88	111.959	3.181	115.140	1.259.825.000	90.938
2013	672.000	672.000	130.663	19,45	129.412	4.133	133.545	1.510.892.000	87.501
2014	628.000	628.000	118.251	18,84	146.805	4.224	151.029	1.902.305.000	55.894
2015	680.000	680.000	130.277	19,13	115.000	5.000	120.000	1.954.971.000	71.518
2016	687.515	687.865	134.063	19,49	117.343	5.325	122.669	2.270.597	77.370

Üretici Sayısı ve Çaylık Alanların Yıllara Göre Değişimi

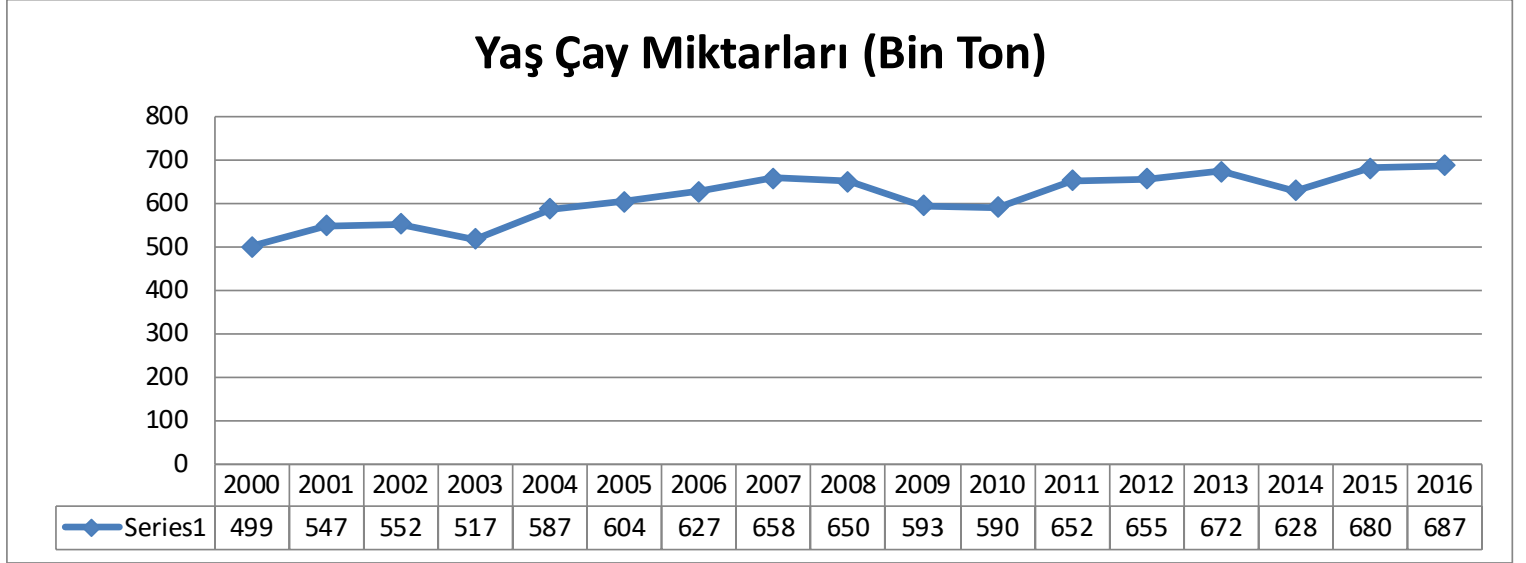
Üretici Sayısının Yıllara Göre Değişimi

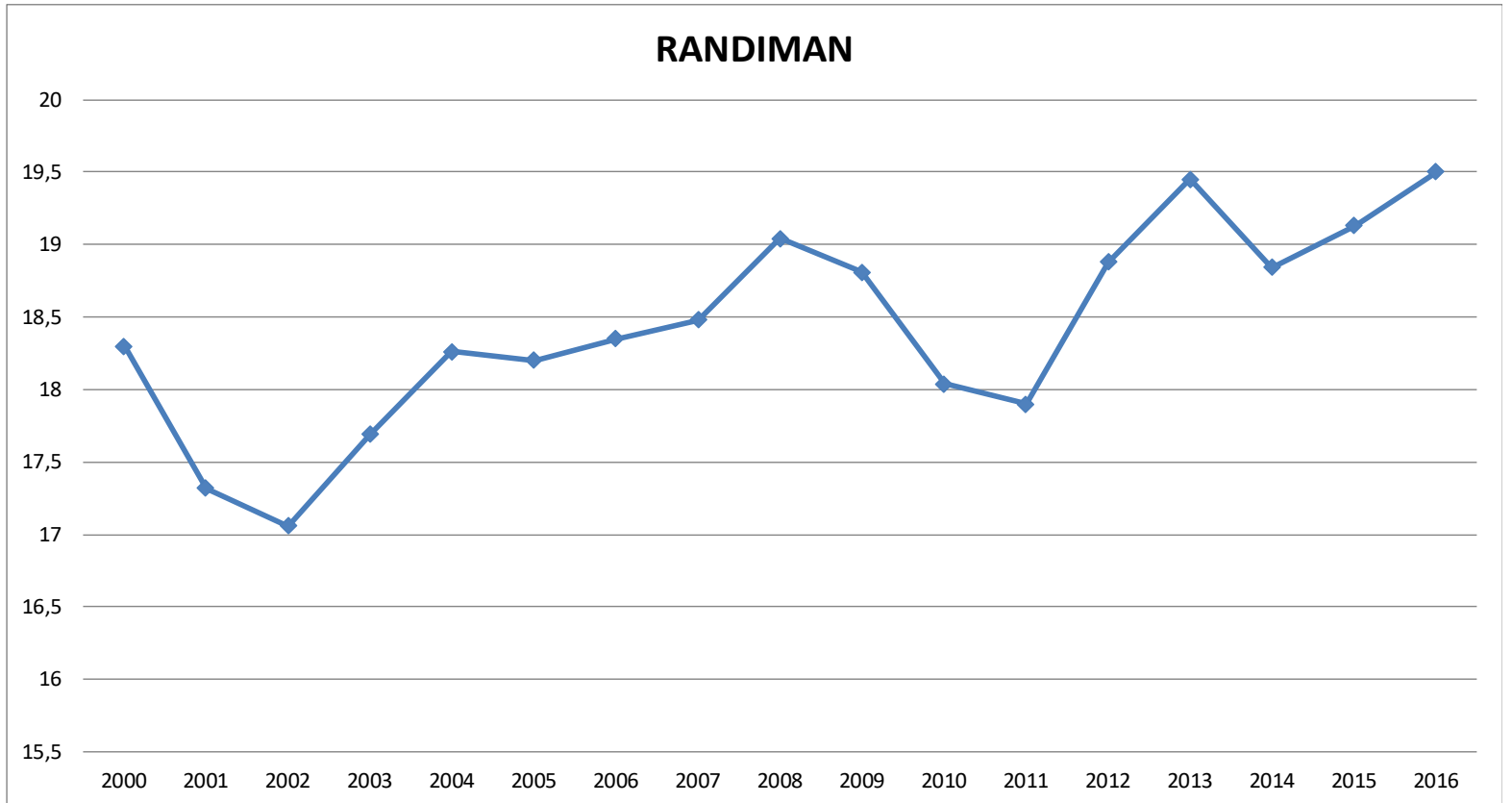
Çaylık Alanların Yıllara Göre Değişimi

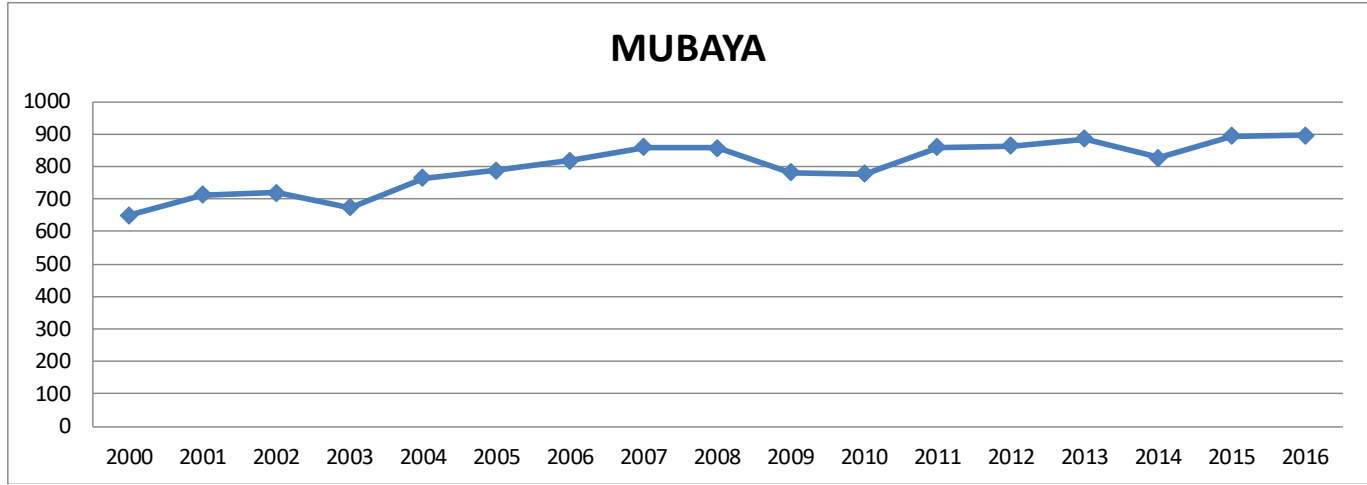
Yıllar İtibari İle Alınan Yaş Çay Miktarları

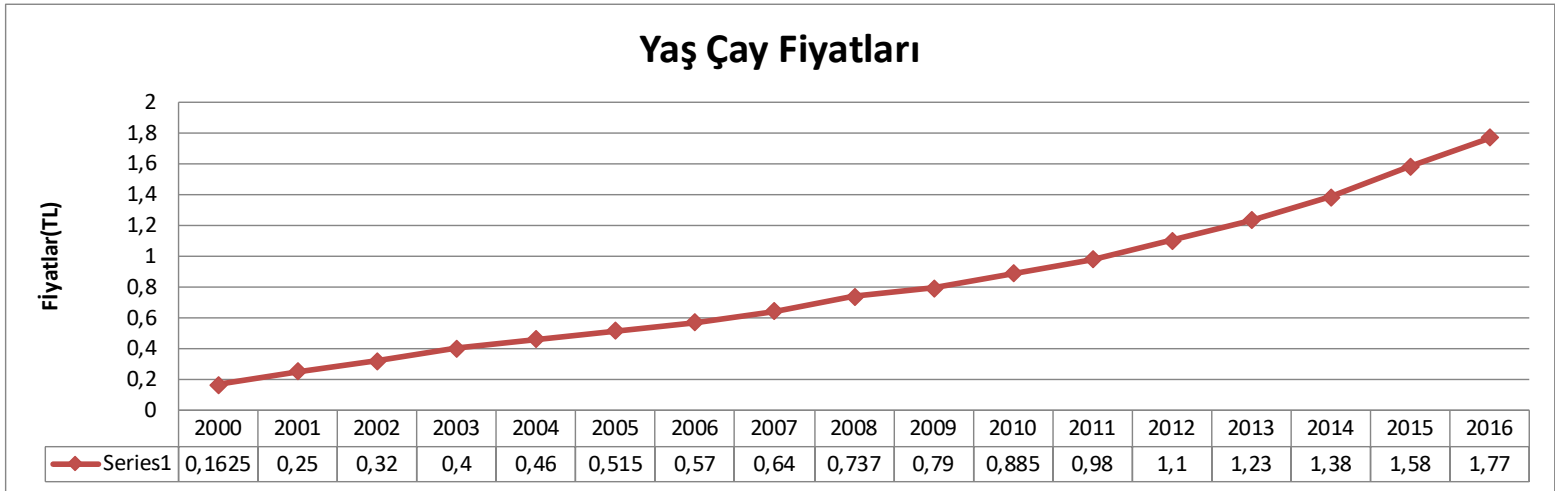
Yıllar İtibari İle Randıman Değerleri

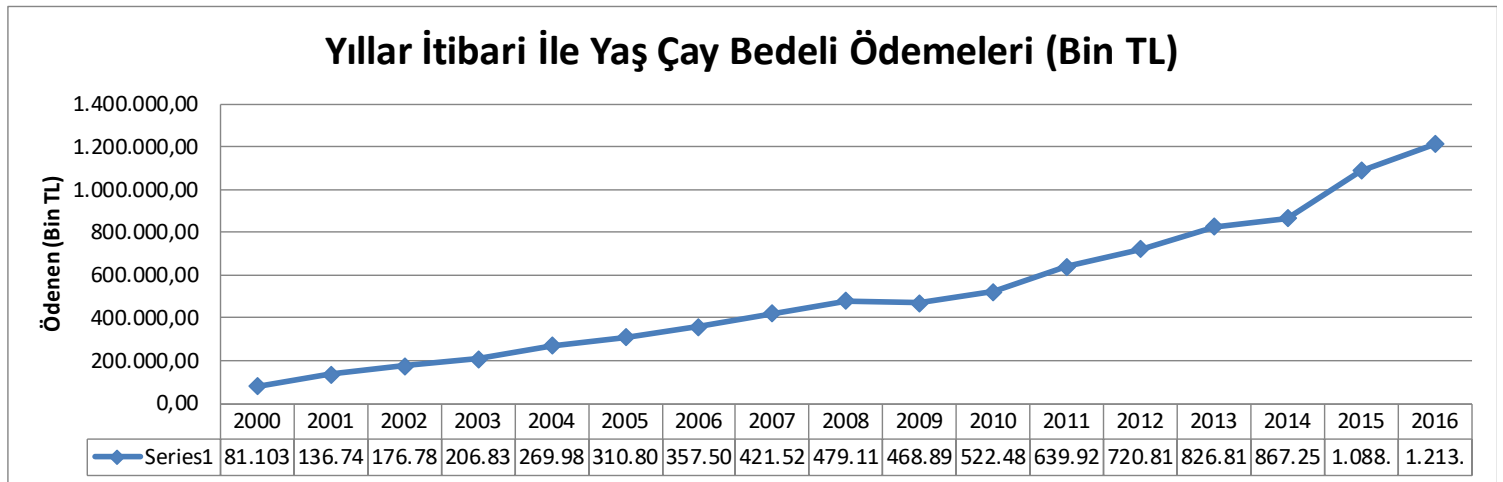
Yıllar İtibari İle Mübaya

Yıllar İtibari İle Yaş Çay Fiyatları

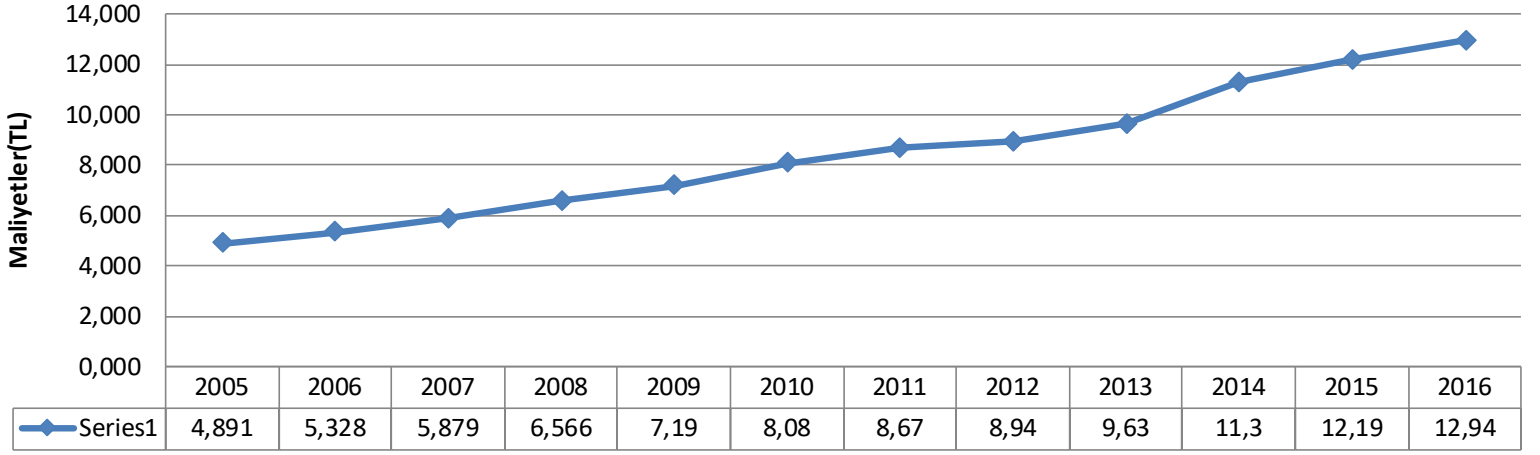

Yıllar İtibari İle Yaş Çay Bedeli Ödemeleri

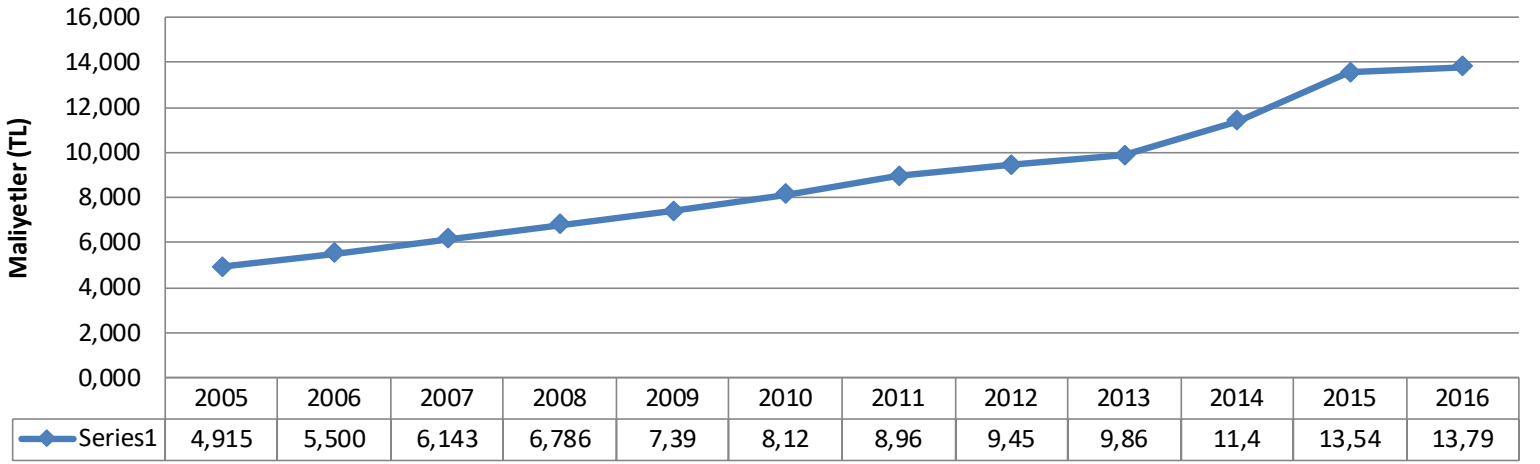

Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Siyah Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

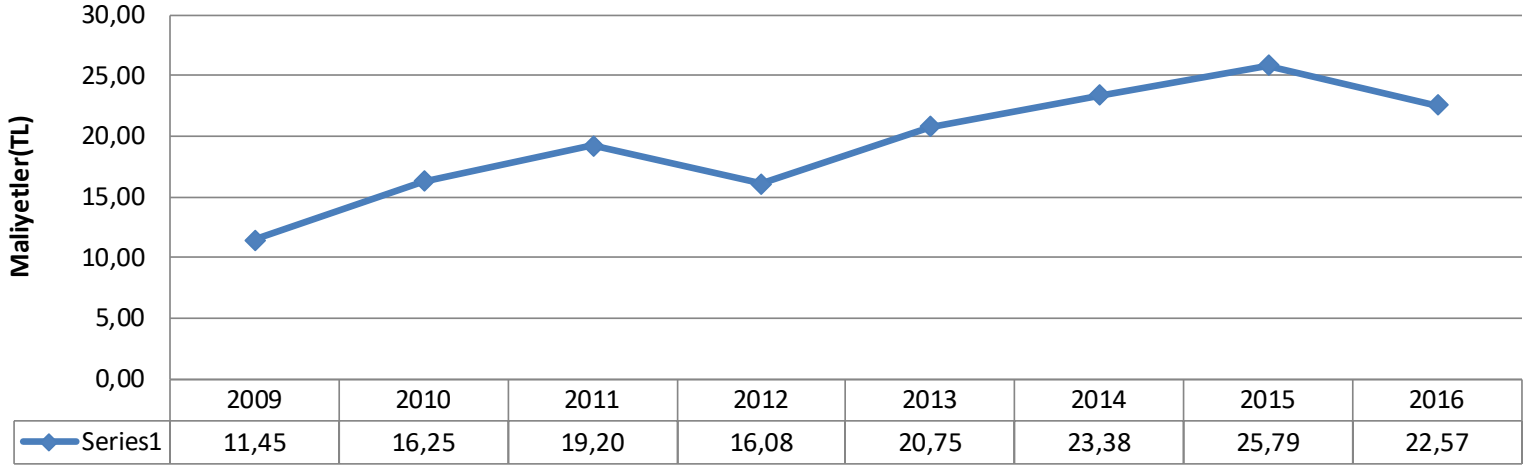

Paketli Siyah Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

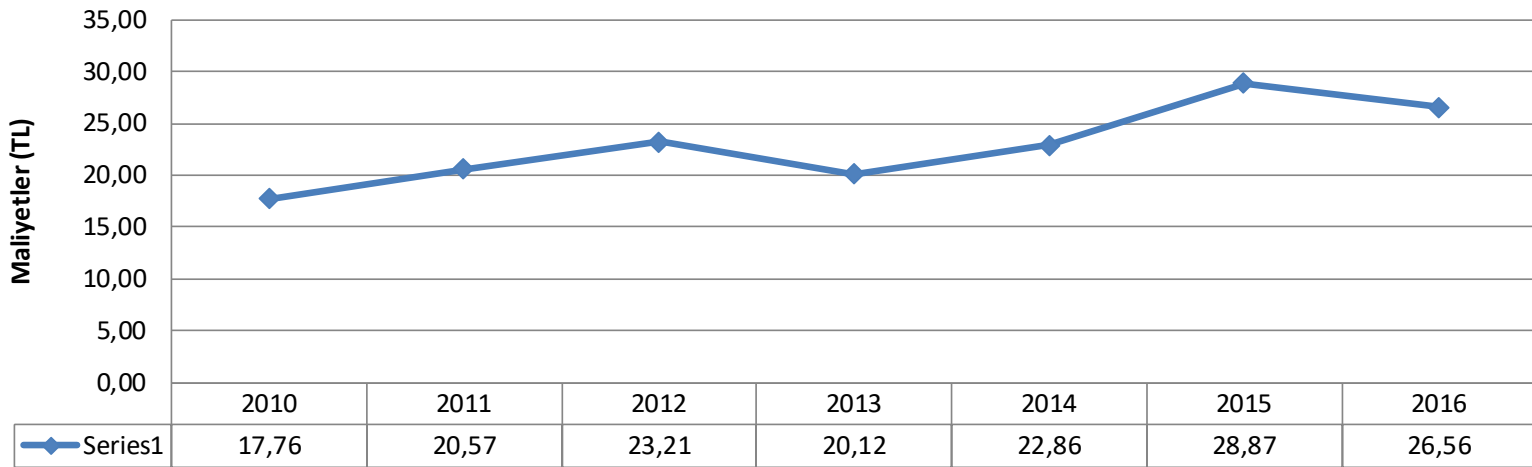

Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Siyah Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

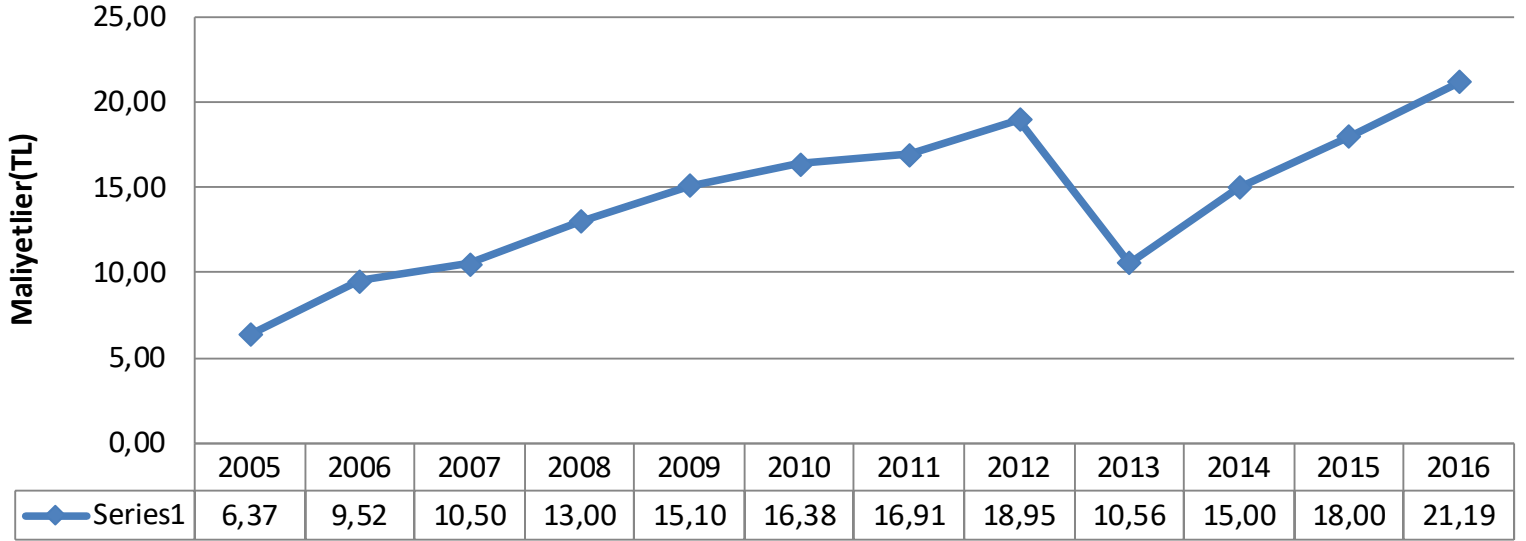

Paketli Organik Çay Maliyetlerinin Yıllara Göre Değişimi

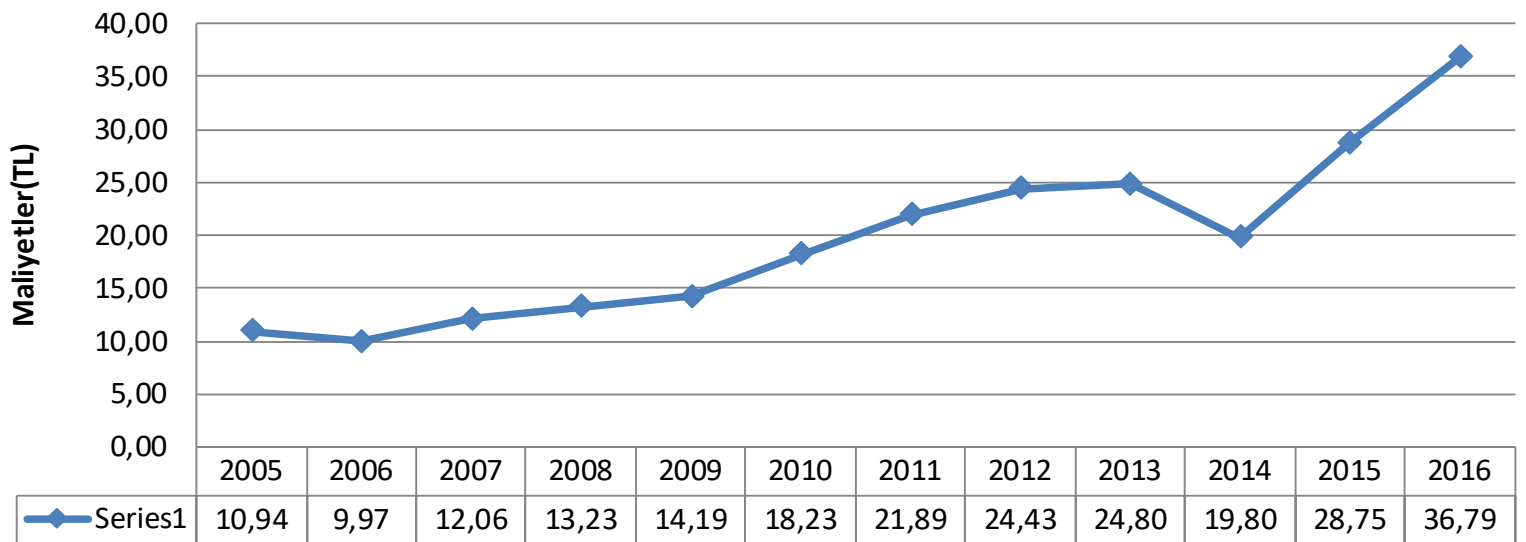

Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Yeşil Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

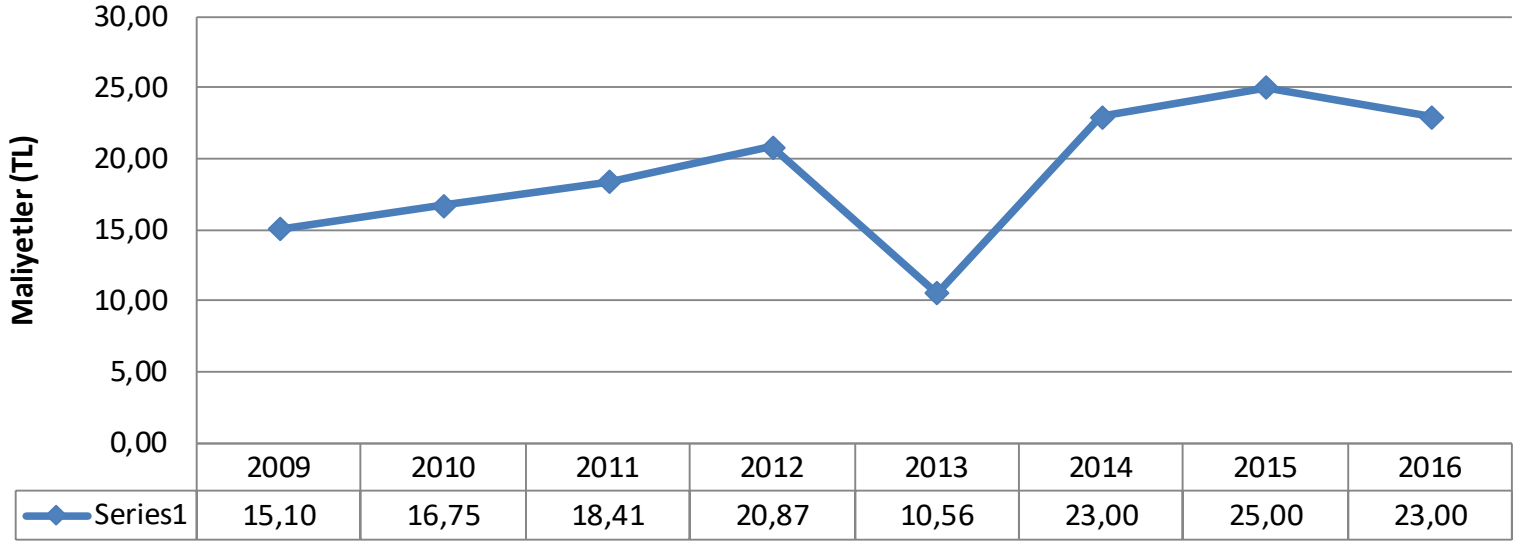

Paketli Yeşil Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

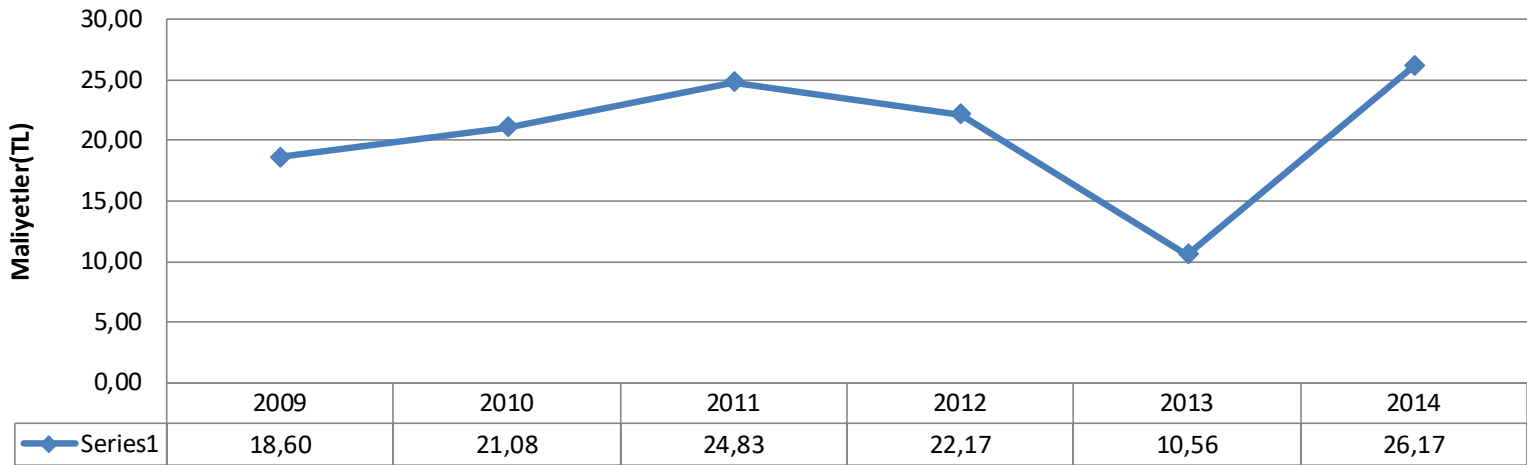

Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Yeşil Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

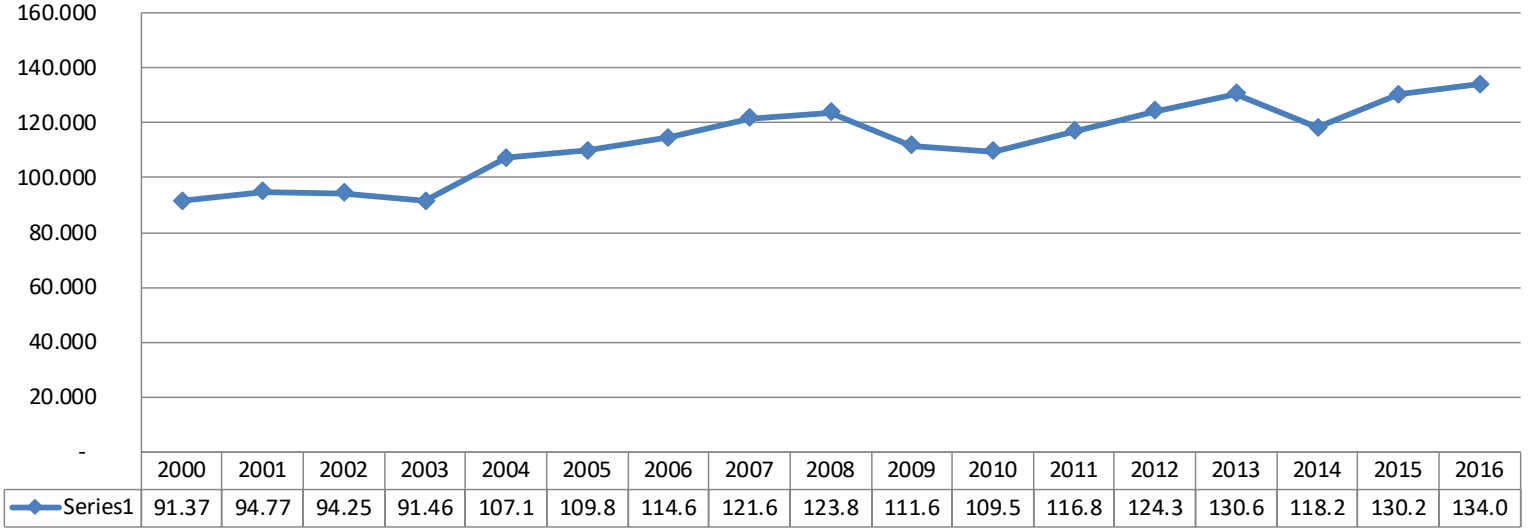

Paketli Yeşil Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

Yıllara Göre Kuruçay Üretimi

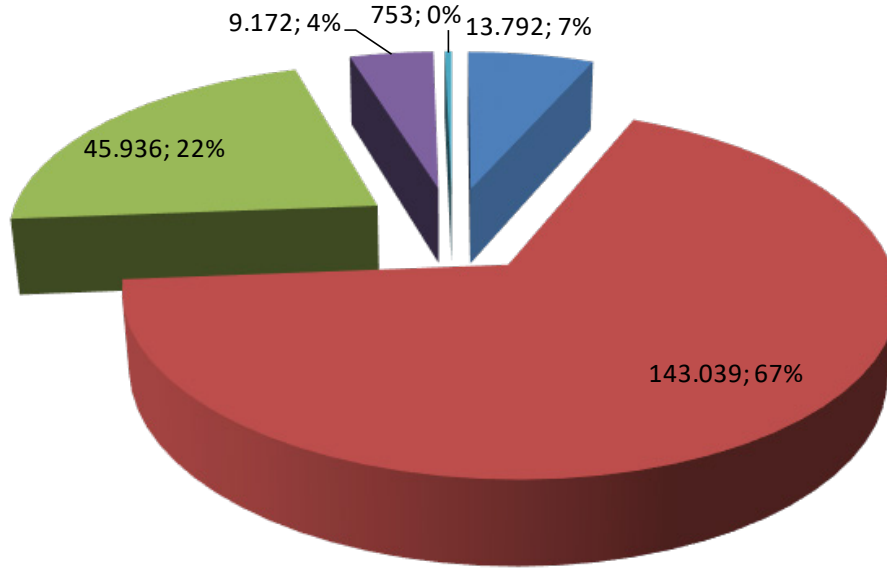
Yıllara Göre Kuru Çay Üretimi (TON)

Çaylık Alanların Yüzölçümlerine Göre Dağılımı

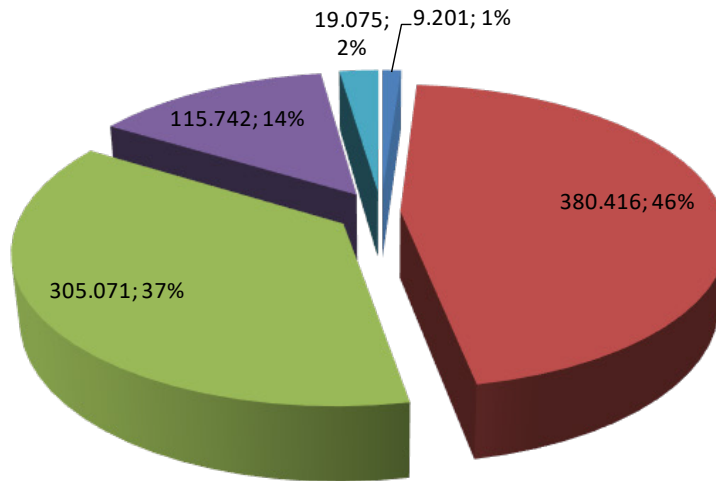
Çaylık Alan Yüzölçümlerinin Üretici Sayısına Dağılımı

■ 0--1 Dekar ■ 01--05 Dekar ■ 5--10 Dekar ■ 10--20 Dekar ■ 20+ Dekar

Çaylık Alan Yüzölçümlerinin Çaylık Alanlara Göre Dağılımı

■ 0--1 Dekar ■ 01--05 Dekar ■ 5--10 Dekar ■ 10--20 Dekar ■ 20+ Dekar

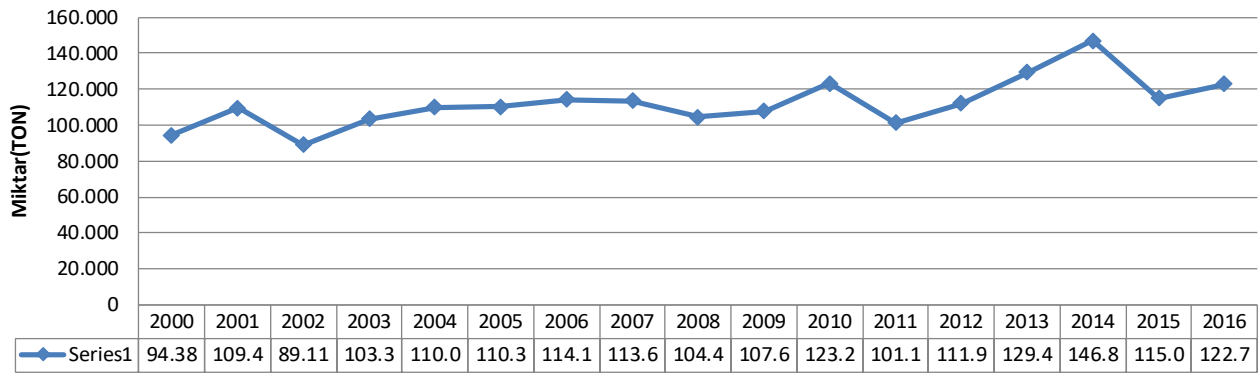
PAZARLAMA BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNİN SATIŞ YAPTIĞI İLLER, BAYİ SAYISI VE SATIŞ MİKTARLARI (TON)

Bölge Müdürlüğü	İl Adedi	Çay Satışları (Ton)	Bayi Sayısı	Satış Yapılan İller
A – Yurtiçi Ticaret				
Mersin	6	6.023	11	KAHRAMANMARAŞ, HATAY, OSMANİYE, KARAMAN, HATAY, GAZİANTEP, ADANA, MERSİN
Diyarbakır	12	4.738	15	ADIYAMAN, MALATYA, BİNGÖL, BATMAN, DİYARBAKIR, ELAZIĞ, ŞIRNAK, ŞANLIURFA, TUNCELİ, MARDİNİTLİS, SİİRT
Erzurum	10	4.927	14	ARDAHAN, ERZİNCAN, BAYBURT, VAN, HAKKARİ, AĞRI, MUŞ, IĞDIR, KARS
İzmir	8	18.786	15	AYDIN, DENİZLİ, İZMİR, BALIKESİR, ÇANAKKALE, MANİSA, MUĞLA, UŞAK
Kayseri	5	7.121	6	SİVAS, NİĞDE, KAYSERİ, NEVŞEHİR, YOZGAT
Samsun	6	8.435	11	ORDU, TOKAT, SAMSUN, ÇORUM, AMASYA, TOKAT, SİNOP,
İstanbul	10	38.303	20	BİLECİK, DÜZCE, BURSA, EDİRNE, TEKİRDAĞ, KIRKLARELİ, SAKARYA, YALOVA, KOCAELİ
Rize	5	4.571	10	ARTVİN, GÜMÜŞHANE, TRABZON,
Ankara	15	24.263	14	KÜTAHYA, ÇANKIRI, KONYA, ISPARTA, AFYON, ANTALYA, ZONGULDAK, KASTAMONU, KARABÜK, BARTIN, ESKİŞEHİR, BURDUR, KIRIKKALE
Toplam(A)	77	117.167	116	
B – Yurtdışı Ticaret				Satış Yapılan Ülkeler
Rize		2.534		Başta AB ülkeleri (Almanya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, GKRY, Hirvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya) olmak üzere Amerika, Afganistan, Arnavutluk, Avustralya, Birleşik Arap Emirlikleri, Bosna – Hersek, Çin, Gürcistan, Irak, İsviçre, Japonya, Kanada, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Kosova, Moğolistan, Rusya, Singapur, Suudi Arabistan, Tayvan, Türkmenistan, Yunanistan ve 3 tane Serbest Bölge dahil 54 ülkeye ihracat yapılmaktadır
Ankara		23		
İzmir		19		
Mersin		39		
İstanbul		2.885		
Toplam(B)		5.500		
Genel Toplam(A + B)		122.668		

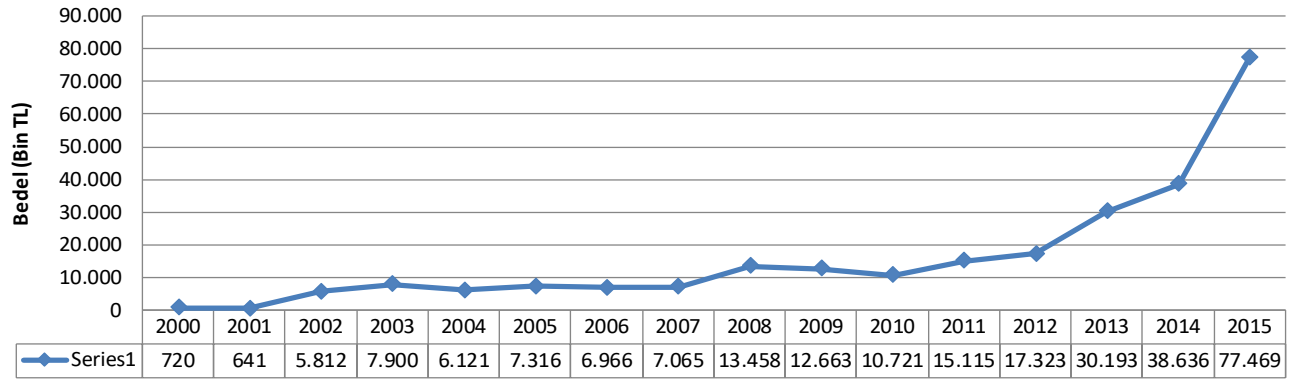
Türkiye genelinde satışların %33,58'i İstanbul, %19,80'i Ankara, %15,33'ü İzmir, %6,88'si Samsun, %5,81'i Kayseri, %4,94'ü Mersin %5,79'ü Rize %3,86'sı Diyarbakır %4,02'si Erzurum satış ünitelerinde gerçekleşmiştir.

Yıllar İtibari İle Yurtiçi Çay Satış Miktar ve Bedelleri

Yıllar İtibariyle Yurtiçi Çay Satış Miktarları (TON)

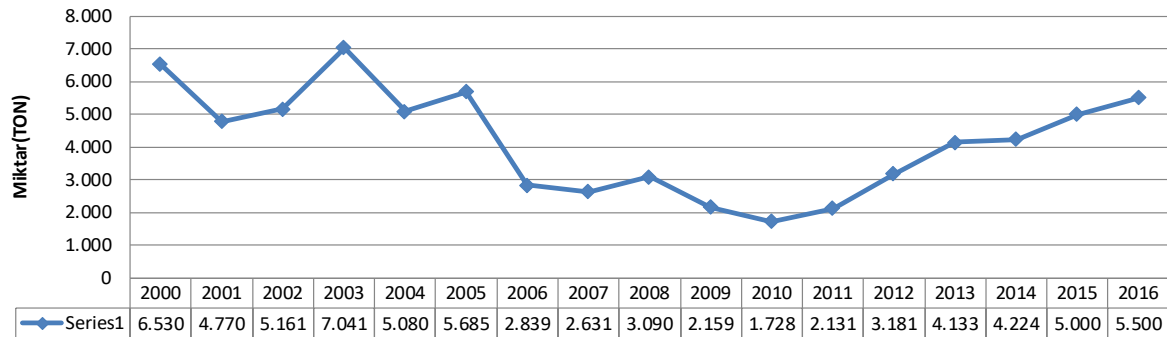

Yıllar İtibariyle Yurtdışı Çay Satış Bedelleri

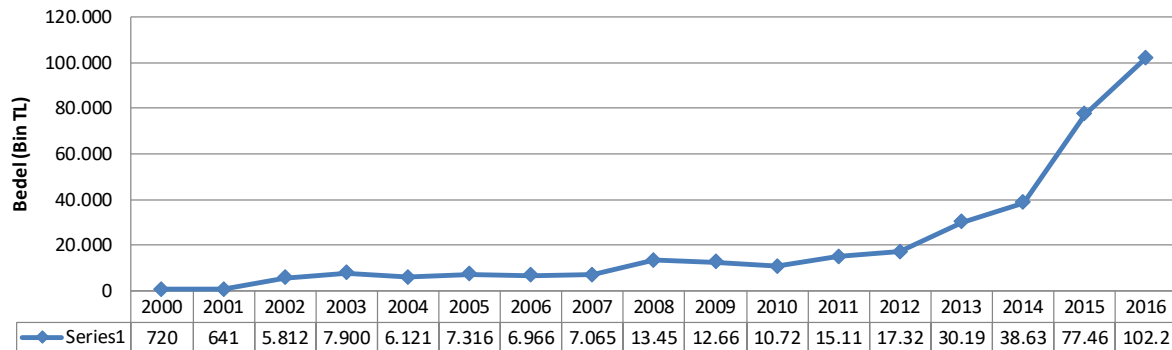

Yıllar İtibari İle Yurtdışı Çay Satış Miktar ve Bedelleri

Yıllar İtibariyle Yurtdışı Çay Satış Miktarları (TON)

Yıllar İtibariyle Yurtdışı Çay Satış Bedelleri

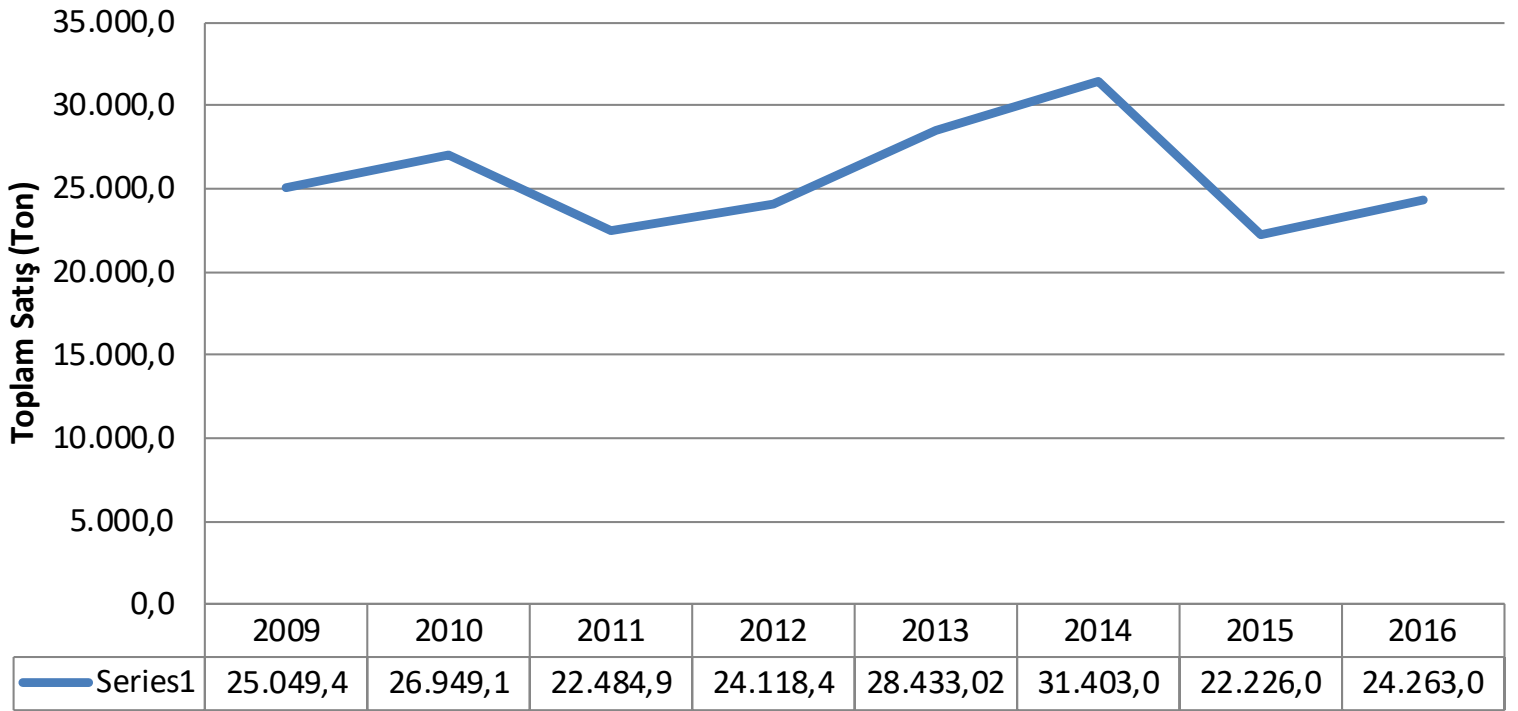

2016 yılı çay satış miktarı 122.668 ton, Mal ve Hizmet Satış Hasılatı ise 2.270.595 bin TL dir. Geçen yıla göre; satış miktarı 2.055 ton artarak, satış hasılatı da % 1,7 oranında artmıştır. Artış oranının karşılığı 316.317 bin TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yıla göre yurt içi satışlarda % 1,50 oranında 1.734 ton artış 117.343 ton satış olmuştur. Yurt dışı satışlarda % 6,44 oranında 322 ton artış ile 5.325 ton satış olmuştur.

Paketli ve torbalı kuru çay çeşitlerinin miktar olarak 2016 yılı satışları ve geçen yıla oranla mukayeseli olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

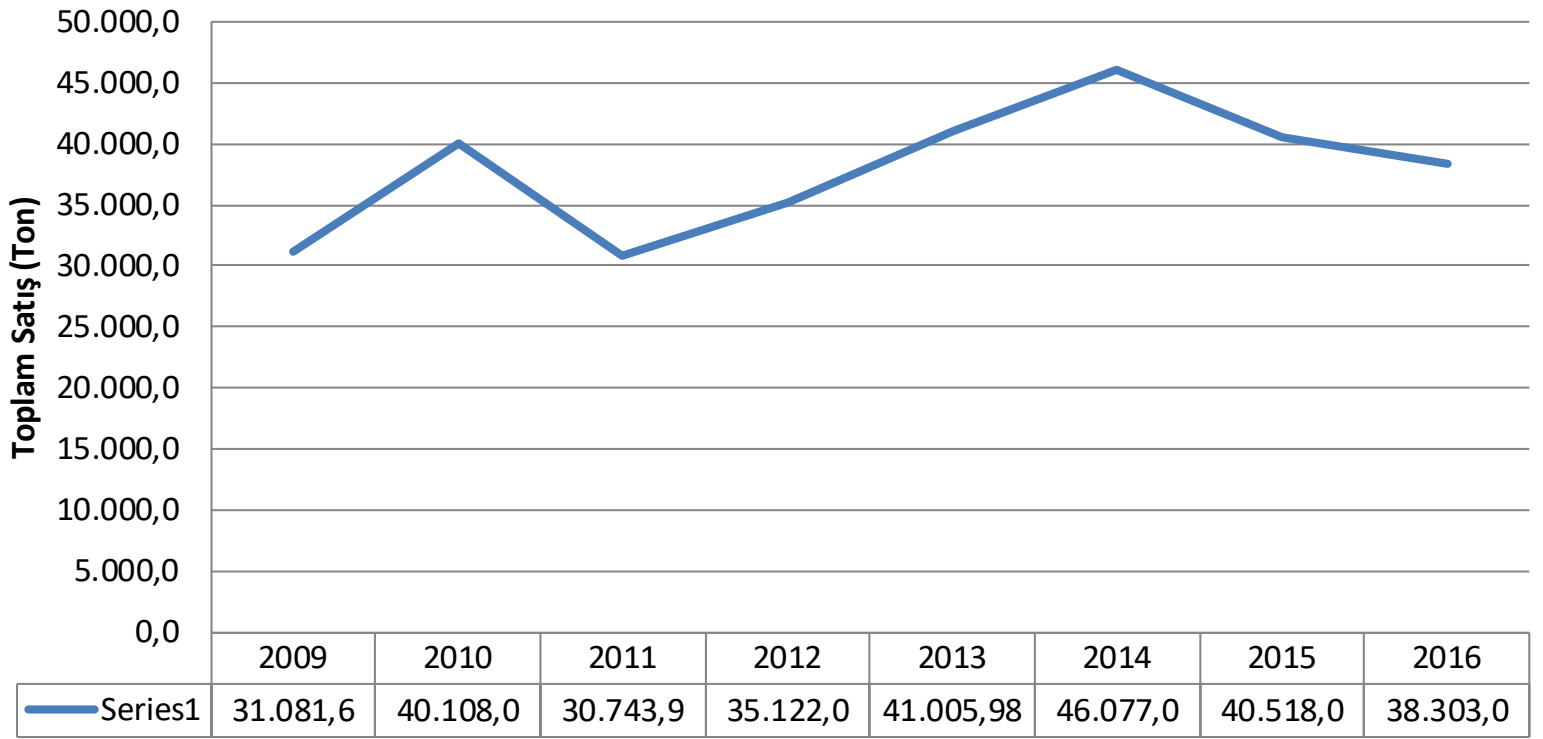
Bölgelere Göre Çay Satışları

Ankara

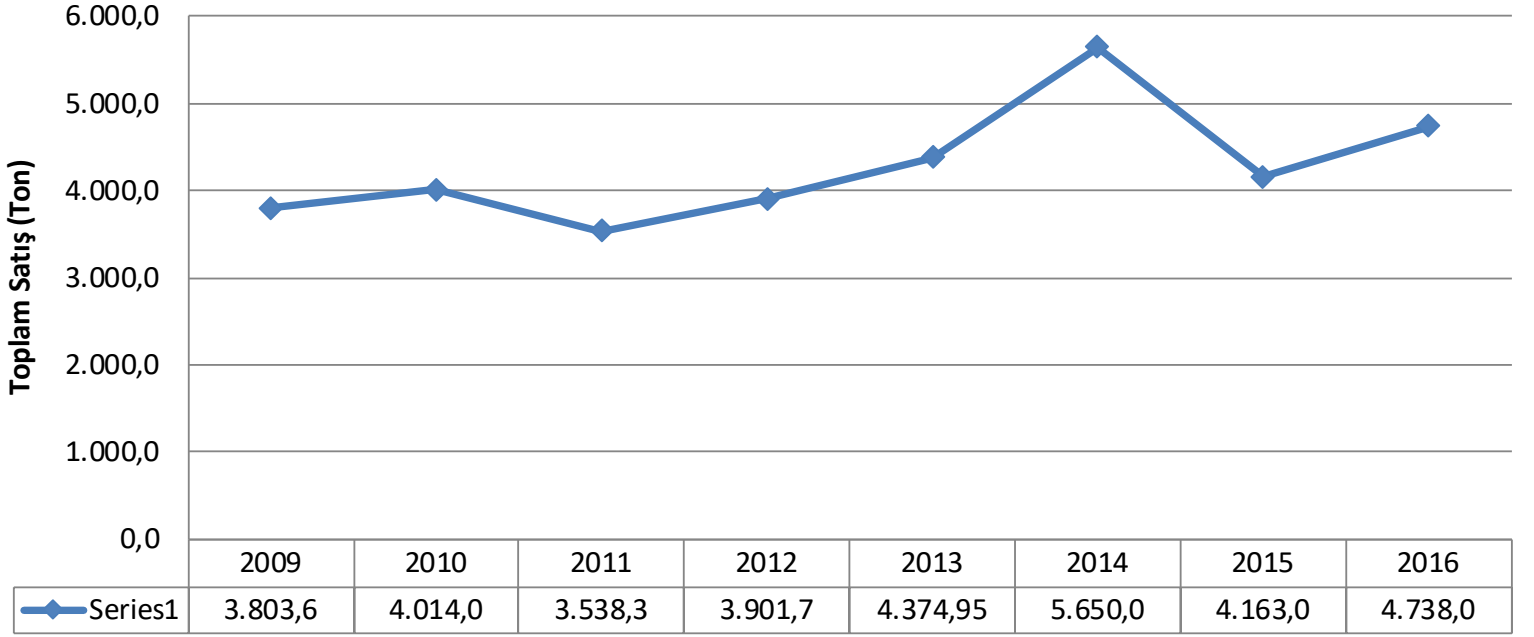
Bölgelere Göre Çay Satışları

İstanbul

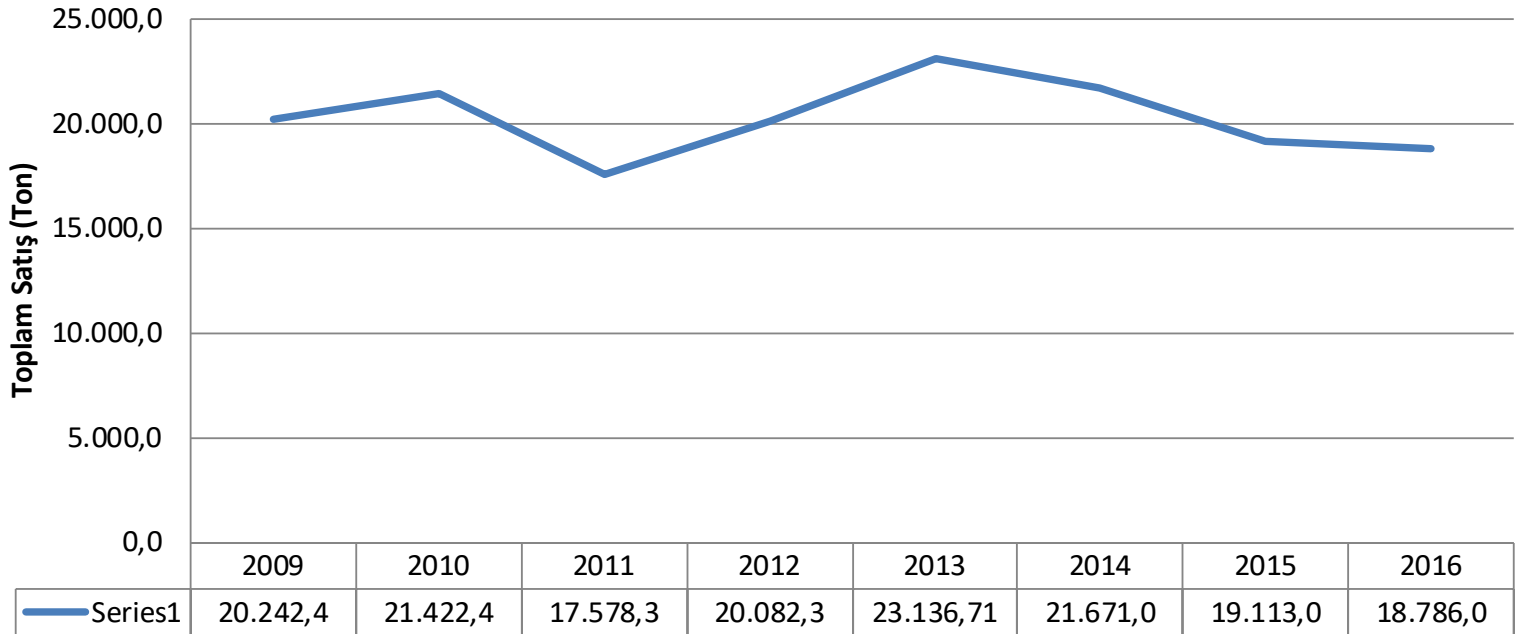

Bölgelere Göre Çay Satışları

Diyarbakır

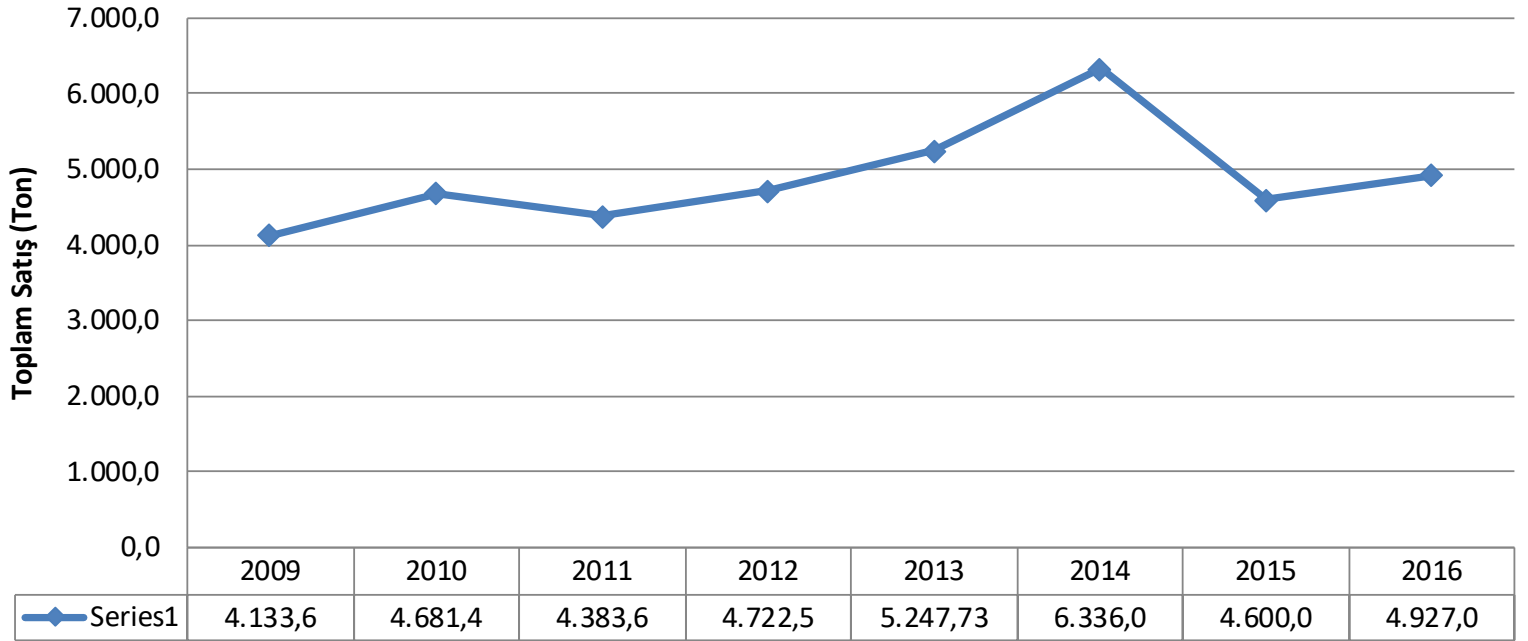

İzmir

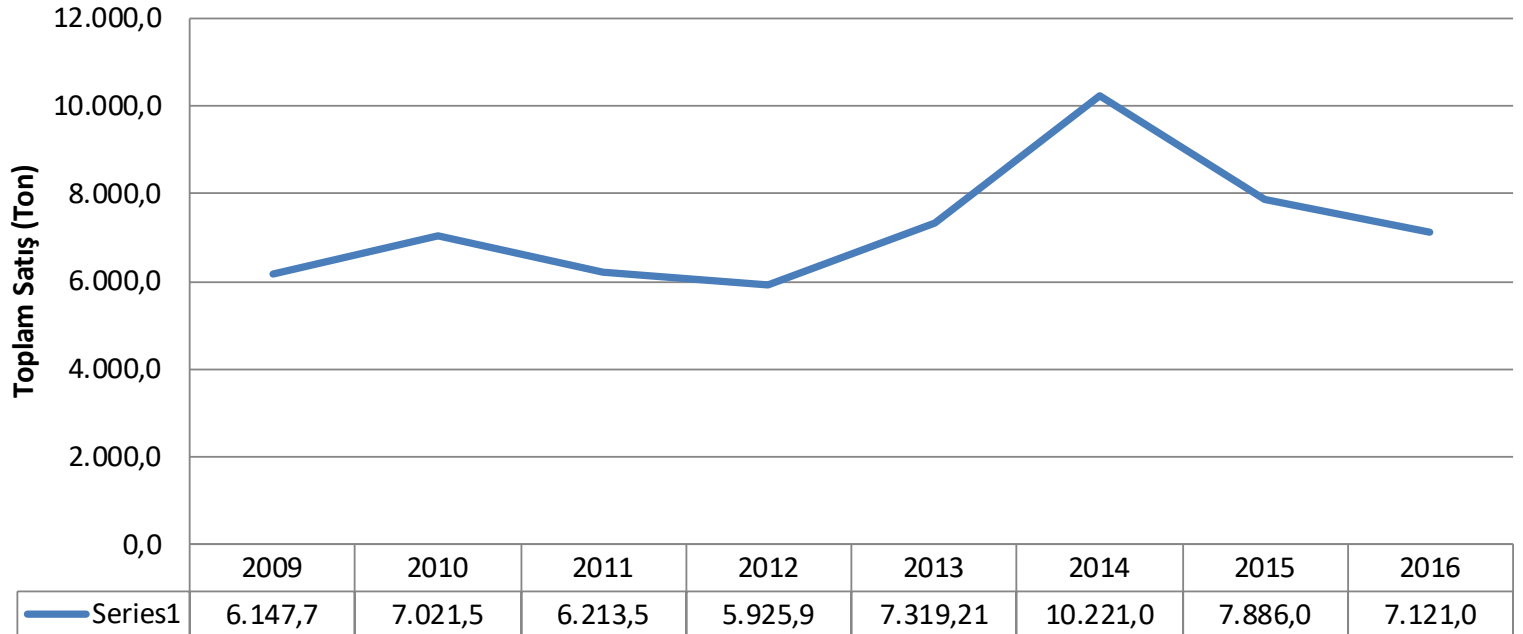

Bölgelere Göre Çay Satışları

Erzurum

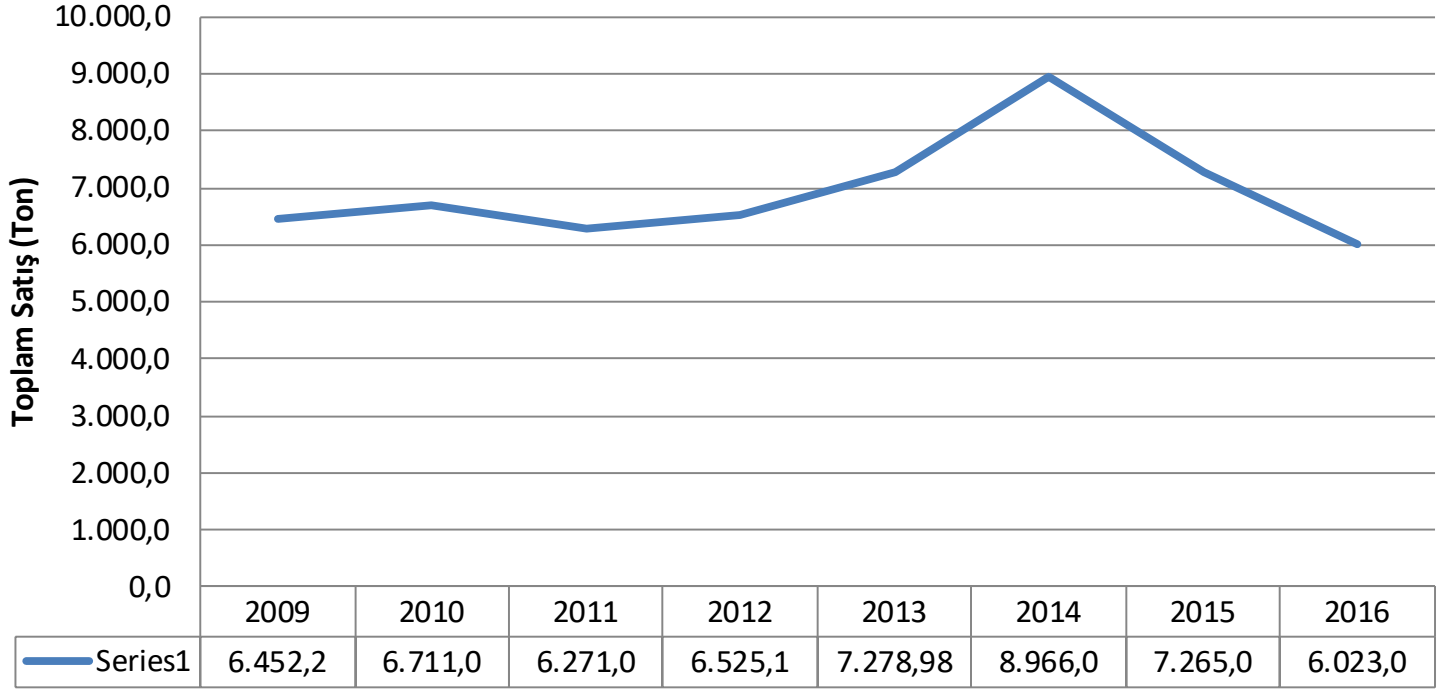

Kayseri

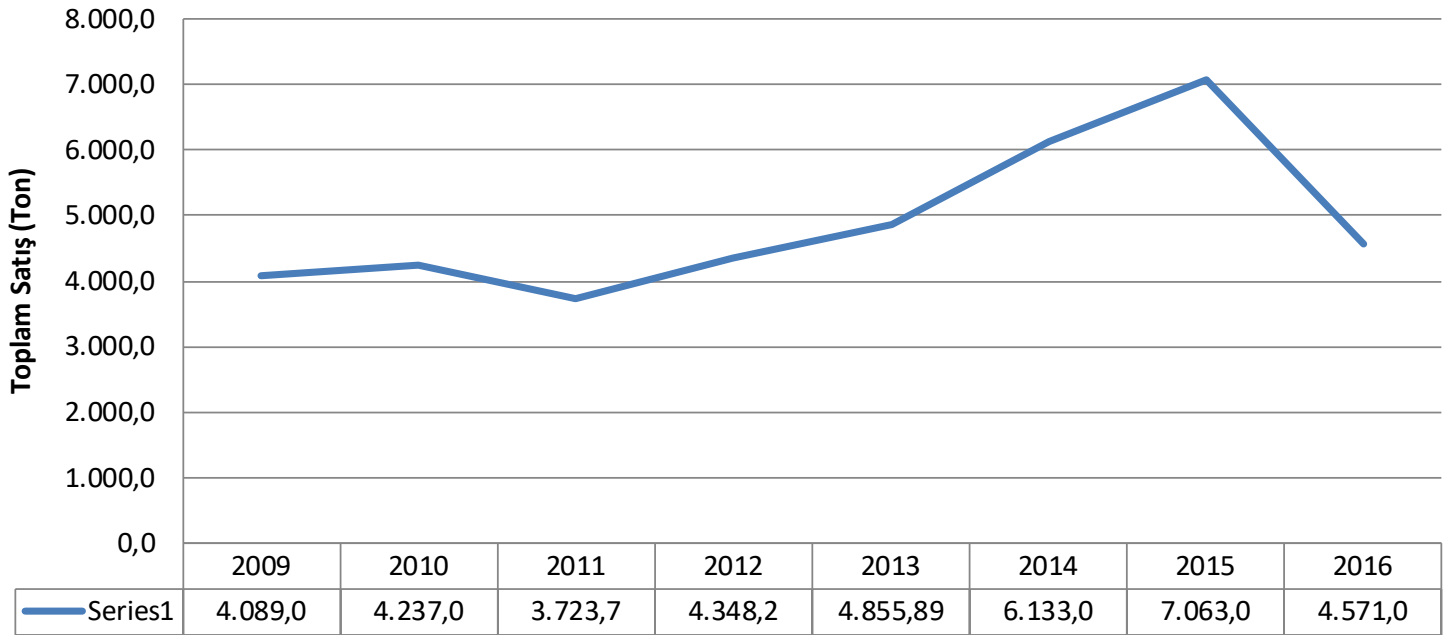

Bölgelere Göre Çay Satışları

Mersin

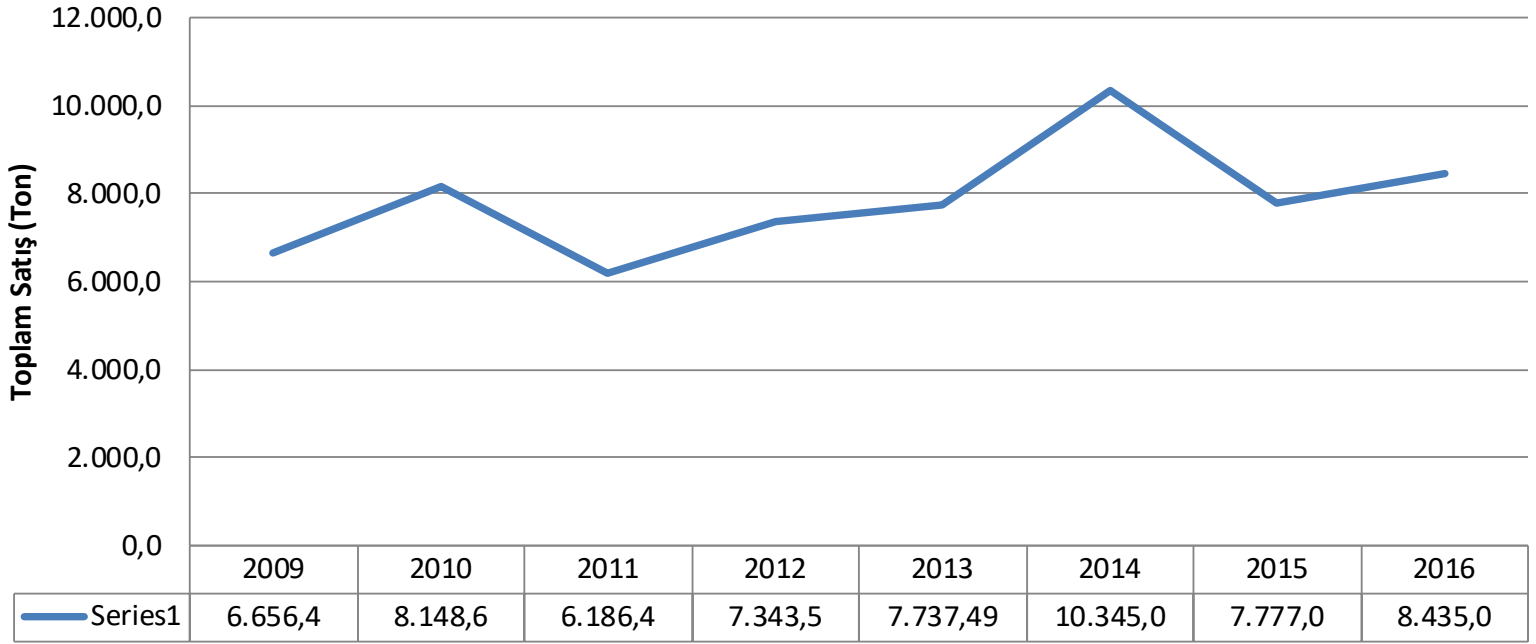

Rize

Bölgelere Göre Çay Satışları

Samsun

Kaliteli kuru çay üretebilmek için, özellikle hammaddeyi oluşturan çay bitkisinin kalitesini iyileştirici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Kaliteyi artırıcı tedbirlerin en önemlisi budama işlemidir.

Budamanın amacı; çalılışmış ve verimden düşmüş çay ocaklarının, tazelenip sürgün veriminin ve kalitesinin artmasını sağlamaktır. Budamanın uygun zamanda (Kasım-Aralık veya Şubat-Mart-Nisan) ve tekniğine uygun şekilde yapılması, çay bitkisinde taze sürgün üretimini artıran önemli bir etkidir. Budamadan sonra gelişen taze ve büyüme gücü yüksek olan sürgünler, kalite unsurları bakımından da zengin olmakta, bu sürgünlerden üretilen kuru çay da o nispette kaliteli olmaktadır.

Budama esnasında, budama artıklarının yakılmayıp, çay ocakları arasında toprak yüzeyine serilmesi ve kış boyunca çürüyerek toprağa karışması, toprağın havalandırılması, organik madde ihtiyacının karşılanması ve uzun yıllardır tek yanlı olarak kullanılan azotlu gübrenin neden olduğu asitlik probleminin giderilmesine de yardımcı olmaktadır.

Bu sebeple, çay bahçelerinin ıslahı ve kaliteli çay üretiminin temini amacıyla 1994 yılında 93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe konulmuştur. Bu Karar ile her yıl çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması ve budamadan dolayı üreticilerin uğradıkları gelir kaybının tazminat olarak üreticilere ödenmesi amaçlanmıştır.

93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, yaş çay yaprağının kalitesini artırmak ve çaylıkların gençleştirilmesi için önemli bir adım olmuştur. Uygulama süresi başlangıçta 5 yıl olan 93/5096 sayılı Kararnamenin süresi; bu projeden olumlu sonuç alınması üzerine 7.10.1998 tarih ve 98/11807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile beş (5) yıl daha uzatılmıştır. 93/5096 sayılı Kararname, daha sonra 7.5.2001 tarih ve 2001/2493 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilerek ödemelerle ilgili gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

1994 yılında çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması ile ilgili olarak 10 yıl boyunca yürütülen çalışmaların sonuçları aşağıdaki şekilde olmuştur.

ÇAYLIKLARIN 1/5 ORANINDA BUDANMASI İLE İLGİLİ BİLGİLER

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
1994	767	139	93	231
1995	767	139	109	667
1996	767	140	106	1.423
1997	767	142	79	2.217
1998	767	149	55	2.718
1999	767	153	23	1.619
2000	767	153	142	12.086
2001	767	153	129	22.627
2002	766	153	142	31.845
2003	766	153	137	38.453

Çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması işlemi 2003 yılı sonunda sona ermiştir.

Çay tarımında, budama nedeniyle yaşanan olumlu gelişmelerin devam ettirilmesi amacıyla 2004 yılında, 01.01.2005 tarihinden geçerli olmak üzere 2004/7758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır. Bu Karar ile bu defa çay bahçelerinin 1/5 yerine her yıl 1/7 oranında olmak üzere 7 yıl boyunca budanmasına başlanmıştır. Bu Kararın uygulama süresi de 2011 yılı sonunda sona ermiştir.

Kaliteli çay yaprağı temini amacıyla budamaya tabi tutulan çaylıklar nedeniyle üreticilerin uğradığı Gelir Kaybının tazminine dair 2011/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28.12.2011 tarih ve 28156 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kararnamenin Yürürlük tarihi 01.01.2012 olup 10 (On) yıl için geçerlidir.

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
2008	758	108	102	52.851
2009	758	108	102	56.540
2010	758	108	100	61.680
2011	758	108	99	68.001

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
2012	759	76	72	79.292
2013	759	76	72	82.595
2014	759	76	72	104.706
2015	762	76	71	118.638
2016	829	77	77	144.533

Teknolojik gelişmelerin bir sonucu olan kimyasal gübrelerin ve tarımsal ilaçların, özellikle üretim miktarını artırmaya yönelik olarak, bilinçsizce kullanımı tarımsal üretim miktar artışının yanında kalitesiz ve insan sağlığını tehdit edecek ürünlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durum, insan sağlığına etki etmeyecek tarımsal faaliyetlerin (organik tarım faaliyetleri) geliştirilmesini tetiklemiştir.

Gelişmiş ülkelerin yanında gelişmekte olan ülkelerde de organik tarım faaliyetleri özellikle devlet destekli olarak hızlı bir şekilde yayılmaktadır.

Organik üretimin teşvik edilmesi ve organik ürünlere olan eğilimde meydana gelen artış neticesinde organik tarım ürünlerinin ticaret hacmi de hızla büyümektedir.

Organik Çay Tarımı Projesinin Dünü, Bugünü ve Yarını

Organik Ürün Pazarı'nın giderek büyüme ve organik ürünlere talebin sürekli artış gösterdiği ülkelerde üretimi yapmayan veya yeteri kadar temin edilemeyen organik ürünler; çoğu gelişmekte olan ülkelere ithal edilmektedir. Bu ürünlerden biri de bölgemizin ekonomik değeri yüksek olan tarımsal ürünü 'ÇAY' dır.

Organik çay tarımı ilk olarak 1983 yılında Srilanka' da başlamış ve ilk organik çay üretilmiştir. Hindistan' da organik çay yetiştirilmesi 1986 yılında 'Darjeling' de başlamış olup, daha sonra Assam ve Güney Hindistan' da yayılmıştır. Hindistan' da 4.000 Hektar gibi bir alanda organik çay tarımı gerçekleştirilmektedir. Tanzanya, Japonya, Kenya ve Çin' de yine aynı dönemde organik çay tarımına başlanmıştır. 1989 yılı sonlarında organik çaylar İngiltere' de satışa sunulmuştur.

Dünyada çaya ayrılan alan 2,9 milyon hektara, bu alanlardan elde edilen ürün 4,8 milyon tona yaklaşırken organik çay tarımına ayrılan alan 5.000 Hektar, üretim ise 4-5 bin ton seviyelerinde gerçekleşmektedir.

Organik Çay Tarımının Dünyada Fazla Gelişmemesine Neden Olan Faktörler

- 1-Çay üretiminin büyük bir oranda Ekvatorial ve Ekvatora yakın bölgelerde yapılması, bu ülkelerde kış mevsiminin olmaması, hastalık ve böceklerle kimyasal mücadelenin zorunlu olması,
 - 2-Bu ülkelerde çayda bakteri ve mantari hastalıkların yanında 100 den fazla farklı böceğin tespit edilmiş olması,
 - 3-Çaya özgü hastalık ve zararlılardan dolayı ürün kalitesinde ve veriminde önemli kayıpların oluşması,
 - 4-Bu hastalık ve zararlılara karşı kullanılan kimyasal ilaçların maksimum kalıntı limitleri seviyesinin FAO, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği'nin belirlediği değerlerin üzerinde bulunması, (2000-2001 yıllarında Çin, Vietnam, Hindistan ve Japonya çaylarında 1 Temmuz 2001'de kabul edilen Avrupa normlarına göre belirlenen limitler üzerinde pestisit kalıntıları tespit edilmiştir.)
 - 5-Aşırı kimyasal girdiler nedeniyle toprak kirliliğinin artmış olması,
 - 6-Organik tarıma geçişin uzun bir süreç oluşturması,
 - 7-Maliyetlerin yüksek olması;
- gibi nedenlerden dolayı dünyada organik çay tarımının fazla bir yer bulamadığını ifade edebiliriz.

Amaç ve Hedef

Tüketici talebi artan ve diğer çaylara göre daha yüksek satış fiyatı imkanı olan, üretiminde çevreye, insan ve hayvan sağlığına hiçbir zararı bulunmayan organik çay ile iç pazar payımızı büyütme ve dünya pazarlarında yerimizi alabilmemiz için; "Tarımında Kimyasal İlaç ve Üretiminde Katkı Maddesi Kullanılmadan Üretilen Türk Çayı"nın bu avantajından yararlanmak ve gelecekte daha geniş alanlara yayılabilmesini sağlamaktır.

Süreç

Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ülkemizde de organik çay tarımının geliştirilmesini sağlamak amacıyla ÇAY-KUR tarafından 2003 yılında çalışmalar başlatılmıştır.

Organik çay tarımı kapsamında Artvin Borçka ilçesi ile Rize Çamlıhemşin ve Hemşin ilçeleri organik çay tarım alanı olarak belirlenerek 2006 yılında Teşekkülümüzce Organik çay tarımı ve üretimi konularında yapılacak çalışmaların organizasyonu ve gelişimi için oluşturulan 'Organik Çay Tarımı Komisyonu' tarafından izlenecek yol haritası belirlenerek uygulamaya konulmuştur.

2006 yılında üreticilerin organik çay tarımının sağlayacağı faydalar ve katkıları hakkında "Üretici Bilgilendirme Toplantıları" düzenlenmiştir. İlk olarak 2007 yılında 135 üretici ile organik çay tarımı sözleşmesi imzalanarak 378 dekarlık çaylık alanlarında organik çay projesi başlatılarak üreticiler adına 'Grup Sertifikası' almak üzere ilgili firma tarafından gerekli kontrollerin başlanması sağlanmıştır.

ÇAYKUR olarak iç pazarda payımızı büyütmek ve dünya organik ürün pazarlarında yerimizi alabilmek amacıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kontrol ve sertifikasyon kuruluşu tarafından üreticilerimiz, işletmelerimiz ve tüm ürün akışımız kontrol edilerek TR, NOP ve AB Normlarına uygun sertifikalarımız gerekli şartlar yerine getirilerek alınmıştır.

Üreticilerimizin ihtiyacı olan bitki besleme ve toprak verimliliğinin sürdürülebilmesi için gereken organik girdilerin temini ve üreticilerimize ulaştırılabilmesi için hem yurt içinde hem de yurt dışında sektörün önemli aktörleri ile iletişime geçilmiş olup ortak çalışmaların yanında organik girdilerin teşvik edilmesi amacıyla üreticiler tarafından hayvan gübresi ve bitkisel atıkların daha profesyonelce kullanılması için Teşekkülümüz bünyesinde bulunan Araştırma Enstitümüzde araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

Bölge Tespiti

Organik çay tarımı alanı olarak tespit edilen Borçka Muratlı, Çamlıhemşin ve Hemşin bölgeleri içerisinde;

- Tarihi ve doğal güzellikleri barındıran eski bir yerleşim merkezi olması.
- Kapalı bir havza teşkil etmiş olması,
- Etrafının tamamen dağlık ve ormanlık alan ile çevrili olması,
- Ekolojik şartların elverişli olması,
- Eğitim seviyesinin yüksek olması, Organik çay tarımının üreticiler tarafından daha kolay kabullenilebilir olması.
- Üreticilerin organik çay tarımı için daha istekli olmaları,
- Bu bölgede organik bal ve yumurta gibi üretimlerin yapılmış olması, üreticilerden bir kısmının organik tarıma tamamen yabancı olmamaları.

- İlçe yöneticilerinin ve STK' larının projeye gereken desteği vermek suretiyle organik tarımın ilçede gelişmesini teşvik etmeleri,

- Üreticilerin bağlı oldukları işletmenin teknik eleman yönünden yeterli sayıda ve düzeyde bulunması,
- Genel Müdürlüğümüze diğer bölgelere göre daha yakın olması nedeniyle ulaşımın daha kolay sağlanması, gibi bir takım nedenlerden dolayı HEMŞİN ilçesi hinterlandı bölgesi ÇAYKUR tarafından uygulanacak organik çay tarımı projesi için uygun görülerek pilot bölge olarak seçilmiştir.

Organik çay tarımının geliştirilmesi ve genişletilmesi kapsamında Hemşin ilçesinin tamamının organik çay tarımı kapsamına alınmasından sonraki süreçte Artvin Muratlı beldesi, Rize Çamlıhemşin ve İkizdere ilçelerinin tamamı, Tunca beldesinin tamamı, Çayeli İlçesi Senoz vadisi, Pazar ve Ardeşen ilçelerinin üst bölgeleri, Fındıklı ilçesi Çağlayan vadisinin bir kısmı, Trabzon ili Of ilçesinden 2 köy, Rize ili merkez ilçeden 2 köy, Kalkandere ilçesinden de 1 köy organik çay tarımı kapsamına alınmıştır.

Organik çay tarımı uygulanması için seçilen bölgelerin su kaynaklarının zengin olması, çay tarım alanlarının dikim yıllarının yeni olması, çay tarımının uygulandığı üst bölgeler olmaları, yıllık ortalama verimin diğer bölgelere göre daha düşük olması çaylık alanlarının ormanlık alanlarla çevrili olmaları ve üst bölgelerinde başka tarımsal faaliyetlerin yapılmayışı akar-sularca zengin kaynaklara sahip olmaları sanayileşmenin ve yerleşimin yoğun olmayışı, endüstriyel kirlenmenin hava, su ve toprak kirliliğinin söz konusu dahi olmayışı eko turizme oldukça elverişli olmaları, kaplıca ve ılıcaları yanında tarihsel dokularını hala muhafaza etmiş olmaları gibi bir çok özellik bakımından tamamıyla birbirleriyle benzerlikler göstermektedirler.

Organik Çay Tarım Havzası

Hemşin İlçesindeki çay tarım alanlarının etrafının ormanla çevrili kapalı bir havza teşkil etmesi ve organik tarıma uygun Ekolojik şartları taşıması nedeniyle bu bölge ÇAYKUR tarafından 'Organik Çay Tarımı Havzası' ilan edilerek havza içerisindeki tüm üreticilerin organik çay tarımına yönelmeleri sağlanmıştır.

2008 yılı yaş çay kampanyası döneminde geçiş ürünü yetiştiren üreticilerden satın alınan yaş çay ürünleri Taşlıdere Çay Fabrikası Yeşil Çay Üretim Tesislerinde işlenerek 'Organik Tarıma Geçiş Süreci Ürünü' olarak 5.900 kg yeşil çay üretilmiş olup 'Zümrüt Yeşil Çay' ismiyle tüketime sunulmuştur.

Dünya çay piyasasındaki gelişmelere bağlı olarak:

- Ülkemiz çay tarımının ve sanayisinin geliştirilmesi,
- Organik çay tarımının gelişiminin sağlanması,
- Organik çay piyasasında ÇAY-KUR' un marka olarak yer alması,
- Organik yaş çay ürününün üretildiği yerde işlenmesi,
- Yaş çay ürününün nakledilmesi, taşınması işlemlerinden dolayı oluşabilecek kalite kayıplarının önüne geçilmesi, nakliye girdilerinin azaltılması v.b nedenlerle Hemşin İlçesinde bir fabrika kurulması kararlaştırılmıştır.

İlk etapta 25 Ton/Gün Organik üretim, 75 Ton/Gün Konvansiyonel üretimi aynı anda farklı imalat sirkülasyonu ile yapılması yönünde tasarlanan fabrikanın yapımına 2007 yılı sonunda başlanılmış ve idari kadrosu oluşturulmuştur.

Fabrika 2009 yılı yaş çay kampanyasından önce tamamlanarak 1.434 üretici, 3.558 dekar çaylık alanı 11 memur personel ve 124 işçi personel ile "Hemşin Organik Çay Fabrikası" adıyla üretime açılmıştır. Fabrika organik çay tarım alanlarının genişlemesine bağlı olarak 100 Ton/Gün organik ürün işlemek üzere yeniden dizayn edilmiştir.

Organik Çay Tarımında Verim Kaybı ve Desteklemeler

Organik tarım yapılan her üründe meydana gelen verim düşüklükleri organik çay tarımında da kendisini göstermiştir. Teşekkülümüzce yapılan verim kaybı çalışmalarında % 20' ye varan oranlarda verim kayıpları tespit edilmiştir. Organik çay tarımında verim düşüklüğünü etkileyen en önemli faktörlerin başında "organik yaş çay tarımı uygulamalarındaki bilgi eksikliği ile kullanılan girdilerin etkinliği ve verimlilikleri" olmuştur.

Çay bitkisi gelişimi için yüksek oranda Azot'a ihtiyaç duyan bir üründür. % 25 Azot ihtiva eden özel çay gübresinin kullanıldığı İnorganik tarımdan % 3 oranında Azot ihtiva eden gübrelerin kullanıldığı Organik tarıma geçişte ürün kayıplarının oluşmasında başlıca etken olmuştur.

ÇAY-KUR Projenin Başlangıcından itibaren;

Kota ve kontenjan uygulamayarak sözleşme imzalayan üreticilerin ürettikleri yaş çay ürününün bir alım programı dahilinde tamamen satın alınmasını, bu üreticilerin ürün bedellerinin diğer üreticilere göre daha erken ödenmesini, Organik gübre miktarının 2009 yılında Özel idare tarafından kendi kaynaklarınca % 50 desteklenmesi konusundaki çalışmalara destek verilmesini, gübre temini konusunda üretici birliklerinin firmalarla irtibata geçirilmesini, gübre firmalarınca üreticilere gübre ve gübreleme konusunda seminerler verilmesi sağlanmıştır.

Organik Çay Tarımında Avantaj ve Dezavantajlarımız

Avantajlarımız:

- 1-Bölgedeki ekolojik şartların organik çay tarımı için oldukça elverişli olması,
- 2-Ülkemizde kış mevsiminin yaşanması nedeniyle kar örtüsü altında kalan çay bitkilerinde mantari ve böceklerden kaynaklanan zararlanmaların olmaması,
- 3-Çaya özgü hastalık ve zararlılardan dolayı ürün kalitesinde ve veriminde her hangi bir kalite ve verim kayıplarının olmaması,
- 4-Hiçbir kimyasal mücadeleye gereksinim olmaması,
- 5-Gübreleme dışında herhangi bir kimyasal girdilerin olmaması,
- 6-Ağır sanayinin yol açtığı hava, toprak ve su kirliliği gibi çevre kirliliklerin olmaması,
- 7-Çay-Kur olarak yeterli seviyede teknik bilgi ve donanımına sahip olunması,
- 8-Tam organik geçiş sürecinin '3 yıl' gibi kısa bir sürede gerçekleşmiş olması,
- 9-Bölgenin turizmüne ve gelişimine sağlayacağı katkıdan dolayı ilçe yöneticileri ve S.T.K' ları tarafından da desteklenmiş olması,
- 10-Desteklemeler ve farklı fiyat uygulaması ile üreticilerin gelir seviyesinin yükseltilmiş olması,
- 11-Organik ürünler piyasasında organik çayın talebinin yüksek olması,
- 12-Organik ürünlerin katma değeri yüksek olan ürünler olması nedeniyle raf fiyatlarının konvansiyonel ürünlerden fazla olması,
- 13-Organik çay fabrikasından elde edilecek çay atıklarının organik gübre olarak kullanılabilir olması.
- 14- Organik çay fabrikasının bölgenin ekonomisine katkı sağlayacak olması.

Dezavantajlarımız:

- 1-Bölgedeki arazilerin Tapu kayıtlarının yetersizliği
- 2- Üreticilerin ÇKS' ye kayıtlı olmamaları,
- 3-Arazilerin çok küçük parçalı olmaları (Çoğunluğu 1 Dekardan az) ve razilerin birden fazla hissedarının bulunması,
- 4- Hammadde ve üretim maliyetlerinin yüksek olması,
- 5-Organik tarıma verilen desteklemenin bölgemiz tarım alanları için yeterli olmaması,
- 6- DGD (Doğrudan Gelir Desteği) başvurusu için yapılacak harcamaların desteklemenin üzerinde olması nedeni ile Bakanlığımızın vermiş olduğu Organik Tarım Desteğinden (25TL/Dekar) üreticilerimizin faydalanamamaları.
- 7-Toprak pH sınırın düşmüş olması,
- 8-Çay bitkisinin tamamen vejetatif kısmından faydalandığı için Organik çay tarımına özgü uygun normlarda organik gübrenin olmayışı, (Çay bitkisi yüksek düzeyde Azota ihtiyaç duyduğundan yetiştiriciliğinde % 25 Azot ihtiva eden (25:5:10 NPK) kompoze gübre kullanılmaktadır.)Gübrelerin zamanında uygulanamayışı sonucu etkinliğinin yeterli olmayışı.
- 9- Yoğun emek gerektiren bir tarımsal faaliyet olması,
- 10- Organik gübre girdilerinin yüksek oluşması, Dekara 70 Kg uygulanan NPK' nın maliyeti 80 TL, en alt seviyeden uygulanan 200-300 Kg Organik gübrenin maliyetinin 200-300 TL arasında değişmesi.
- 11-Bölgede belirli yıllarda 3.sürgün döneminde ürün alınamayışı nedeniyle verim düşüklüğünün diğer bölgelerden fazla oluşması,
- 12-Verim kayıplarını telafi edici tedbirlerin üreticiler tarafından yeterli bulunmaması,
- 13-Üreticilerin geleneksel tarım yöntemlerine fazla bağımlılık göstermeleri.
- 14-Bölgede kış mevsiminin biraz daha uzun sürmesi,
- 15-Üreticilerin büyük bir çoğunluğunun bölgede ikamet etmemesi, yarıcılık sisteminin oldukça fazla olması ve yarıcılarının birden fazla üreticinin çaylık alanlarını işletmekte olması.

Organik çay tarımına başladığımız dönemde Organik çay tarımı yapılan arazilerde tapu kayıtlarının tam olmaması sertifikalandırma işlemlerinde büyük bir problem olarak karşımıza çıkmıştı. ÇAY-KUR tarafından tutulan 'Üretici Sicil Kartları' nın OTBİS (Organik Tarım Bilgi Sistemi) kayıtlarına tapu yerine temel belge teşkil etmek üzere yetkilendirilmiş kuruluşa ibraz edilmesi talebimizin Bakanlığımızın "Organik Tarım Komitesi" tarafından uygun görülmesi birçok problemi ortadan kaldırmıştır.

13.Nisan.2011 tarihinde Hemşin İlçesi Kaymakamı Başkanlığında, İlçe Tarım Müdürü, Organik Çay Fabrikası Müdürü, Pazar Ziraat Odası Başkanı, Hemşin Muhtarlar Derneği Başkanı, Muhtarlar ve Üreticilerden oluşan komisyon tarafından; “Her türlü kimyasal gübre ve ilacın organik çay tarım havzası olan Hemşin ilçesinde geri dönülmez zararlara yol açmaması açısından ilçeye sokulmaması, nakliyecilerle görüşerek kimyasal girdileri taşımamaları” konusunda bilgilendirilmelerinin sağlanması hususunda karar alınmış olması organik çay tarımı projemizin yürütülmesinde büyük katkı sağlamıştır.

Organik Çay Tarımı Desteklemeleri

Organik çay tarımı yapan üreticilerin kullandıkları girdilerin tekniğine uygun olarak kullanımını sağlamak, Üreticilerin gelir kayıplarını azaltarak organik çay tarımından vaz geçmelerini önlemek ve organik çay tarımının geniş alanlara yayılmasını sağlamak amacıyla;

Yaş çay alımlarında uygulanan farklı alım sistemlerinin yanında, Organik çay tarımını teşvik etmek amacıyla maddi olarak alan bazlı teşvik desteği verilmek suretiyle üreticilerimiz desteklenmiştir.

Çizelge 1. Yıllar İtibarı İle Organik Çay Tarımı

YILLAR	ÜRETİCİ SAYISI	ÇAYLIK ALANI (Dekar)
2007	135	378
2008	400	1.080
2009	1.434	3.558
2010	1.438	3.555
2011	1.448	3.557
2012	3.843	11.298
2013	9.758	28.768
2014	11.155	32.505
2015	11.224	34.665
2016	11.786	38.034

Çizelge 2. Organik Yaş Çay Yaprağı Üretimi ve Üretilen Kuru Çay Miktarları (Ton)

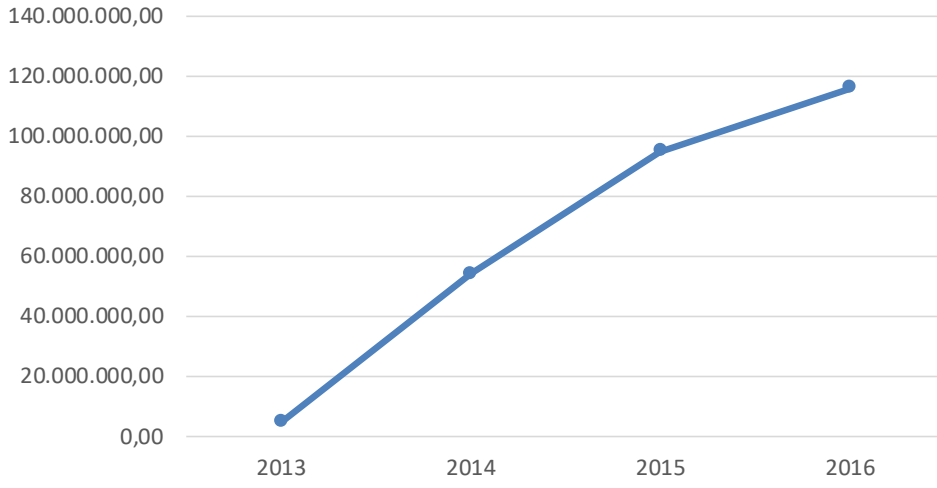
YILLAR	Satın Alınan Yaş Çay Miktarı (Ton)	Kuru Çay Ürünü Üretim Miktarı (Ton)		
		Siyah Çay	Yeşil Çay	Toplam
2009	361	58	3	61
2010	384	152	5	157
2011	1.743	313	13	326
2012	1.724	339	10	349
2013	1.732	353	9	362
2014	1.927	341	26	367
2015	7.381	1.328	21	1.349
2016	22.330	4.449	39	4.488

Teşekkülümüz marka imajını ve ürün çeşitliliğini daha üst seviyeye çıkarmak, tüm yurt geneline ve bölge halkına kaliteli ürün sunmak, özellikle göç veren Karadeniz Bölgesi için istihdam alanı yaratmak amacıyla Didi marka soğuk çay piyasaya çıkarılmıştır.

Çıkarılan bu soğuk çayda Çaykur çayları özünü kullanarak tüketime katkı sağlamak, önümüzdeki yıllarda hedef olarak soğuk çay piyasasında iç pazarda marka lideri olmak, üretim tesisleri kurmak ve marka değeri ile tüketici algısı yüksek bir ürün ortaya çıkarmak olacaktır.

Ayrıca dış pazarda da soğuk çayın tanıtımını yaparak yaygınlaşmasını sağlamak ve teşekkülümüze, bölgemize, ekonomimize katma değer sağlamak en büyük hedeflerimiz arasındadır.

DİDİ SATIŞ MİKTARI (LİTRE)

DİDİ SATIŞ BEDELLERİ

